

Sisekaitseakadeemia
politsei- ja piirivalvekolledž

Jaan Käos

**SISEKAITSEAKADEEMIA ÕPPURITELE MÄÄRATUD
DISTSIAPLINAARKARISTUSED AASTATEL 2010–2016**

Lõputöö

Juhendaja:
Heiki Suomalainen, MBA

Kaasjuhendajad:
Elo Parveots, BA
Merle Tammela, MBA

Tallinn 2017

SISEKAITSEAKADEEMIA LÕPUTÖÖ ANNOTATSIOON

Kolledž: Sisekaitseakadeemia politsei- ja piirivalvekolledž	Kaitsmise kuu ja aasta: Juuni 2017
Töö pealkiri eesti keeles: Sisekaitseakadeemia õppuritele määratud distsiplinaarkaristused aastatel 2010–2016 Töö pealkiri võõrkeeles: <i>Imposed disciplinary penalties on the students of the Estonian Academy of Security Sciences between 2010-2016</i> Lühikokkuvõte: Lõputöö on kirjutatud eesti keeles, võõrkeelne kokkuvõte inglise keeles. Töö maht on 47 lehekülge, millest põhiosa moodustab 40 ja lisad 7 lehekülge. Lõputöö kirjutamisel on kasutatud kokku 231 allikat, millest 5 on võõrkeelsed, 17 eestikeelsed ning 113 õigusakti ja 96 (õppuri) distsiplinaartoimikut. Lõputöö vormistamise aluseks on SKA rektori 23.01.2015 käskkirjaga nr 6.1-5/26 kinnitatud üliõpilastööde koostamise ja vormistamise juhend (Sisekaitseakadeemia, 2015). Lõputöös uuriti õppuritele distsiplinaarkaristuste määramist SKA-s. Uurimisprobleemina oli püstitatud küsimus, kas SKA-s valitseb õppurite distsiplinaarsüütegude eest karistamisel struktuuriüksuste ja õppevormide vahel erinevus? Organisatsiooni liikmete distsiplineerimise viisi mõjutab organisatsioonikultuur ja organisatsiooni põhiväärtused. Seega on alust eeldada, et väga erinevate organisatsioonide koondamisel ühte tervikusse võib erinevates gruppides (näiteks struktuuriüksustes) valitseda erinev lähenemine distsiplineerimisele: selle vajalikkusele, ulatusele ja rangusele. Lõputöö tulemuste põhjal saab järeldada, et distsiplinaarmenetluste algatamisel valitseb struktuuriüksuste ja õppevormide vahel erinevus. Selge piiri saab tõmmata õppevormide vahele – kaugõppuritega on seotud oluliselt vähem distsiplinaarmenetlusi kui päevase õppe õppuritega. Samuti saab üsna selge piiri tõmmata struktuuriüksuste vahele selle järgi, mis taseme haridust seal pakutakse: ainult kõrgharidust pakkuvates üksustes on algatatud väga vähe menetlusi. Käesolevas töös ei ole tehtud analüüsi selle kohta, kuidas jagunevad distsiplinaarmenetlused selle järgi, millise taseme haridust õppurid omandavad. Seetõttu ei ole teada, kas erinevus haridustasemete järgi kehtib ka PPK-s, JK-s ja PÄK-is. Samas oleks see teema, mida oleks kasulik edasi uurida, sest see asjaolu võib olla oluline faktor õppurite distsiplineerimise protsessi efektiivsuse ja mõjususe suurendamisel. Lõputöö keskendus kitsalt ainult registreeritud distsiplinaarmenetluste uurimisele. Samas kasutatakse lõputöö autori kogemuse alusel vähemalt PPK-s väga palju ka õppurite suulist distsiplineerimist. Seetõttu oleks õppurite distsiplineerimisest ja selle efektiivsusest täieliku ülevaate saamiseks tulevikus vajalik põhjalikum analüüs, mis põhineks intervjuude või küsimustike abil kogutud täiendaval teabel.	
Lisad (nt CD, DVD jms): puuduvad	
Võtmesõnad: distsiplinaarkaristused, distsiplinaarvastutus, distsiplinaarmudelid, õppurid, organisatsioonikultuur	
Võõrkeelsed võtmesõnad: <i>disciplinary penalties, disciplinary liability, disciplinary models, students, organisational culture</i>	
Lõputöö seos riiklike arengukavade ja prioriteetidega: Täiendatud „Siseturvalisuse arengukava 2015-2020“; Riigikaitse strateegia; Eesti elukestva õppe strateegia 2020	
Säilitamise koht: SKA raamatukogu ja arhiiv	
Töö autor: Jaan Käos	
Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik lõputöö koostamisel kasutatud teiste tööde autorite, seisukohad, kirjalikest allikatest ja mujal allikates saadud info on nõuetekohaselt viidatud. Olen nõus oma lõputöö avaldamisega elektroonilises keskkonnas.	
Allkiri:	
Vastab lõputöö nõuetele	
Juhendaja: Heiki Suomalainen, MBA	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele	
Kaasjuhendaja: Elo Parveots, BA	Allkiri:
Kaasjuhendaja: Merle Tammela, MBA	Allkiri:
Kaitsmisele lubatud	
Kolledži direktor: pol-kol.ltn Merle Kutser (direktori ülesannetes)	Allkiri:

SISUKORD

SISEKAITSEAKADEEMIA LÕPUTÖÖ ANNOTATSIOON	1
SISSEJUHATUS	4
1. DISPROPORTSIOONIDE LÄHTEKOHAD	6
1.1. Distsiplinaarmenetluse mudelid.....	6
1.2. Õppurite distsiplinaarvastutuse kord Sisekaitseakadeemias.....	11
2. SISEKAITSEAKADEEMIA KARISTUSAKTIDE ANALÜÜS.....	19
2.1. Uurimistöö metoodika ja valim	19
2.2. Karistusaktide analüüs	21
2.3. Järeldused ja ettepanekud	30
KOKKUVÕTE	32
SUMMARY	34
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	35
TABELITE JA JOONISTE LOETELU	40
LISAD	41
Lisa 1. Õppurite distsiplinaarkaristuste käskkirjad aastatel 2010-2016	41

SISSEJUHATUS

Igas organisatsioonis kehtivad kirjutatud ja kirjutamata reeglid, mis moodustavad ühe osa selle organisatsiooni kultuurist. Koos reeglitega moodustub konkreetsele organisatsioonile omane normide või standarditega määratud käitumisviiside raamistik. Sealhulgas on igas organisatsioonis sätestatud reeglite rikkumise eest karistamise kord ja sanktsioonid. Igas organisatsioonis suhtutakse reeglitest kinnipidamise jälgimisse erineva rangusega ning konkreetse organisatsiooni põhimõtetest lähtuvalt omistatakse teatud reeglitele erinev tähtsus.

Sisekaitseakadeemia (edaspidi SKA) loodi 1992. aastal sõjaväestatud õppeasutusena. Esmalt kandis see nime Eesti Sisekaitse Akadeemia, mis aasta hiljem nimetati ümber Eesti Riigikaitse Akadeemiaks. 1998. aastal lõpetati Eesti Riigikaitse Akadeemias sõjaväeliste erialade õpetamine ning asutus organiseeriti ümber rakenduskõrgharidust andvaks SKA-ks. Järgnevate aastate jooksul arendati ja laiendati diplomiõppes õpetatavate erialade nimistut ning hakati läbi viima ka magistriõpet. (Sisekaitseakadeemia, 2017a)

Aastatel 2004–2006 liideti SKA-ga sisekaitsealast kutseharidust andvad koolid: Paikuse Politseikool, Väike-Maarja Päästekool ja Muraste Piirivalvekool (Sisekaitseakadeemia, 2017a). Eelnevalt mitmes õppeasutuses omaette õppesuunana olnud vanglaametnike õpe liideti SKA-ga aastatel 2005–2006 (Sisekaitseakadeemia justiitskolledž, 2017). Selliste asutuste liitmine on ühendanud ühte organisatsiooni erineva organisatsiooni- ja õppekultuuriga üksused.

SKA on tänapäeval kujunenud üheks oluliseks institutsiooniks, mis:

- 1) aitab luua eeldusi turvaliste kogukondade arenguks, panustades oluliselt ohtude, süütegude ja õnnetuste ennetamisse ning avaliku korra tagamisse (Vabariigi Valitsus, 2015a);
- 2) osaleb sisejulgeoleku vahetus tagamises reservüksusena Politsei- ja Piirivalveameti, Päästeameti ja Kaitsepolitseiameti asutuste ülesannete täitmiseks (Vabariigi Valitsus, 2010, p. 72);
- 3) aitab korraldada sisejulgeolekuasutuste töötajate väljaõpet ja järgib õppekorralduse elluviimisel Eesti elukestva õppe strateegia põhimõtteid (Vabariigi Valitsus, 2010, p. 74, g; 2014).

2015. aastal oli SKA rakenduskõrgharidus- ja magistriõppes kokku 185 õppekohta (2014. aastal 135 õppekohta ja 2013. aastal 155 õppekohta). SKA-s katkestas kutsehariduses õppetöö 14,8% õpilastest, see on Eesti keskmisest näitajast (21,8%) väiksem. Kõrghariduses olid need näitajad 9,6% ja 15,4%. (Vabariigi Valitsus, 2015b)

SKA ajalugu (15.04.1992–31.12.2016) annab alust eeldada, et erinevates aja jooksul liidetud organisatsioonides on olnud erinev suhtumine ühte või teist liiki rikkumistesse. Seega tõstatub küsimus, kas selle aja jooksul on erinevates SKA struktuuriüksustes suhtumine õppurite käitumisse ühtlustunud? See küsimus on oluline, sest väga erinev suhtumine õppurite rikkumistesse võib tekitada nii tegelikku kui tunnetuslikku ebavõrdsust. Selline ebavõrdsus tekitab aja jooksul organisatsioonis pingeid ja võib laiema avalikkuse ette jõudes viia kogu organisatsiooni puudutava mainekahjuni.

Lõputöö aktuaalsus seisnebki selles, et SKA-s ei ole pärast 2004.–2006. aastal toimunud liitumisi õppurite distsiplineerimist uuritud.

Lõputöö uudsus on subjekti ehk õppuri distsiplinaarvastutuse protsessi käsitus.

Lõputöö eesmärk on distsiplinaarmentluste andmete arvnäitajate analüüsimise abil selgitada välja, kas SKA struktuuriüksustes pööratakse õppurite distsipliinile erinevat tähelepanu.

Eelnevast tulenevalt on lõputöö **uurimisprobleem**: kas SKA-s valitseb õppurite distsiplinaarsüütegude eest karistamisel struktuuriüksuste ja õppevormide vahel erinevus?

Uurimisprobleemile vastuse leidmiseks on autor püstitanud järgmise **uurimisküsimuse**:

Milliste süütegude eest ja kui palju on SKA õppuritele aastatel 2010–2016 määratud karistusi erinevates õppevormides ja struktuuriüksustes?

Uurimisküsimusele vastuse leidmiseks on autor püstitanud järgmised **uurimisülesanded**:

1. Anda lühiülevaade organisatsiooni distsiplinaarmentluste mudelitest.
2. Kirjeldada õppurite distsiplinaarvastutuse korda SKA-s.
3. Koguda SKA karistusaktide andmeid, analüüsida ja võrrelda neid erinevate arvnäitajate aspektis nii õppevormiti SKA-s tervikuna kui ka struktuuriüksustes eraldi.

Lõputöö koosneb kahest peatükist ja lisadest. Esimeses peatükis kirjeldatakse organisatsioonide distsiplinaarmentluste mudeleid ning antakse ülevaade SKA distsiplinaarvastutuse rakendamise korrast. Teises peatükis rakendatakse õppurite distsiplinaartoimikute analüüsimiseks kvantitatiivse andmekogumise tulemusi.

Lõputöö on empiirilise suunitlusega, sest töö eesmärgi saavutamiseks oli vajalik koguda, kirjeldada ja analüüsida andmeid läbiviidud distsiplinaarmentluste kohta. Lõputöö uurimisstrateegia põhineb juhtumiuuringul, mille raames uuritakse õppurite distsiplinaarkaristusi. Selleks kasutab autor dokumendianalüüsi.

1. DISPROPORTSIOONIDE LÄHTEKOHAD

1.1. Distsiplinaarmenetluse mudelid

Käesolevas esimeses alapeatükis otsitakse vastust esimesele uurimisküsimusele ehk antakse ülevaade organisatsioonides kasutatavates distsiplinaarmenetluse mudelitest.

Organisatsioonikultuuri erinevaid käsitlusi on palju. Kõige laiemal ulatusega käsitlused näevad organisatsioonikultuuris rahvuskultuuri kehastust. Teised teadlased on piiranud kultuuri definitsiooni kitsalt organisatsioonis toimuvaga. Organisatsioonisotsioloogia teemalises kirjanduses nähakse kultuuri kui formaalsete ja mitteformaalsete normide kogumit, mis tekitab psühholoogilise kontakti töötajate ja tööandja vahel. (Franklin & Pagan, 2006, pp. 52-73)

Samas Vadi (2004, lk 288–318) käsitlus defineerib organisatsioonikultuuri kui väärtuste, normide, hoiakute ning põhimõtete kogumi, mida organisatsiooni liikmed oma igapäevases tegevuses järgivad.

Organisatsioonikultuuri mõjutavad paljud tegurid, nagu näiteks individuaalne initsiatiiv, organisatsiooni eesmärkide selgus või ebaselgus liikmete seisukohast, kontroll, kommunikatsioon jne. Organisatsioonikultuur võib olla kõigile nähtav (vaadeldav kultuur), mis väljendub viisis, kuidas liikmeskonnaga suheldakse, kuidas riietutakse ja millise mulje uurimisobjekti väljanägemine jätab jne. Samas süvakultuuri (vaadeldava kultuuri alus) moodustavad põhiväärtused, mis on sageli sõnastatud uurimisobjekti ülesannetes ja strateegiates. Uurimisobjekti kultuuri saab kujundada teadlikult ning sihipärasemalt, endale sobivas suunas. (Vadi, 2004, lk 288–318)

Hoolimata erinevatest organisatsioonikultuuri käsitlustest on üks osa kultuurist ka töödistsipliin ning töötajate distsiplineerimine. Sealjuures rakendatakse erinevates organisatsioonides erinevaid lähenemisi ja mudeleid.

Henry (1987, pp. 279-319) arendas välja neli erinevat distsiplinaarmenetluse mudelit, mille alusel Meddles (2012, pp. 10-11) ja Cooke (2006, pp. 690) toovad välja järgmised kirjeldused:

1. Karistav-käskiv mudel (Punitive-authoritarian discipline model)

See mudel on „juurdunud feodaalaja isanda-teenri suhetesse“. Reeglid on peamiselt negatiivsed ning nendest kõrvalekaldumist nähakse kui ettekatsetud ja tahtlikku tegevust. Korralduste mittetäitmist, ebasobivat käitumist ja hooletust loetakse samavõrdseks rikkumiseks varguse või vara kahjustamisega. Distsiplinaarprotseduurid on lihtsad ja otsesed ning sageli hierarhilised,

st alluvatega ei konsulteerita. Samas on karistused karmid ning sisaldavad avalikku häbistamist või alandamist.

2. Korrigeeriv-ennetav mudel (Corrective-representative discipline model)

See on kaasavam ning formaliseeritud lähenemine, mis sisaldab kirjalikke poliitikaid, uurimisi, istungeid, süüdistatava esindamist, progressiivset distsiplineerimisprotsessi ja otsuste vaidlustamisõigust. Karistused on samuti formaliseeritud ja progresseeruvad kasvavalt alustades suulistest ja kirjalikest hoiatustest kuni võimaliku vallandamiseni.

3. Lepitav-kaasav mudel (Accommodative-participative discipline model)

Selles mudelis nähakse distsiplineerimist kui läbirääkimisi töötajate ja tööandjate vahel. Reeglid luuakse mõlema osapoole huvide teenimiseks (näiteks turvareeglid). Karistused on läbiräägitavad juhtide ja töötaja esindajate vahel ning tulemused on sageli huvigruppide vahelise kompromissi tulemused.

4. Kiitev-ühisunnetav mudel (Celebrative-collective discipline model)

See mudel esineb kooperatiivse vormiga gruppides. Reeglid põhinevad suuresti kirjutamata jagatud väärtustel. Keskne probleem on individuaalne suutmatus osaleda ja ebavõrdne töösse panustamine. Karistused on mitteformaalsed ja suunatud sellele, et indiviidile meenutatakse tema vastutust grupis. Karistused hõlmavad pahakspanemist, häbistamist ja grupist välja heitmist.

Cooke (2006, pp. 691) toob välja, et kuigi ametlikult on enam levinud distsiplinaarmenetluse mudeliks korrigeeriv-ennetav, siis ei pruugi see olla ainus organisatsioonis kasutatav mudel ning üsna levinud on ka ametlikult heakskiitmata sanktsioonide kasutamine. See, mida organisatsioonid enda sõnul teevad, ning nende reaalne tegevus võivad olla tugevas vastuolus.

Üks ametlikult heakskiitmata või poolametlik töötajate distsiplineerimise viis on peidetud karistused, mida kasutatakse juhtudel, kui vastutavad isikud või juhid ei leia piisavalt alust töötaja suhtes menetluse algatamiseks või ei soovita muudel põhjustel täielikku menetlust algatada. Selliste karistuste hulka kuuluvad näiteks suulised hoiatused või distsiplinaaruurimised, mis ei vii ametliku protseduuri algatamiseni. (Cooke, 2006, pp. 695-696)

Seda, kui palju kasutatakse ametlikke protseduure ja/või peidetud karistusi, mõjutavad mitmed asjaolud. Ühest küljest on oluline juhtide isiklik suhtumine karistusprotseduuri, teisest küljest mängib rolli kogu organisatsioonikultuur.

Mõnede juhtide jaoks on ametlik distsiplinaarprotseduur viimane võimalik distsiplineerimisvahend, mida ei kasutata kergekäeliselt. Samas näeb osa juhte seda kui neutraalset tegevust, käivitab protseduuri iga kahtlase olukorra puhul ning kasutab seda uurimise läbiviimiseks (Cooke, 2006, pp. 698).

Organisatsioonikultuuri puhul mainivad Franklin & Pagan (2006, pp. 64-65) mitmeid vaadeldavaid ja peidetud faktoreid, mis vastavalt esindavad formaalseid ehk ametlikult heaks kiidetud käitumisi ning informaalseid ehk mitteametlikult kujunenud norme, mis mõjutavad distsiplineerimisstrateegia valikut.

Vaadeldavad faktorid, mis on formaalsed ehk ametlikult heaks kiidetud, avaldavad järgmist mõju (Franklin & Pagan, 2006, pp. 64-65):

- Organisatsiooni ja selle kultuuri sotsialiseerimiskogemus: kui organisatsioon pakub juhtidele nende ülesannete jaoks õigeaegset ja detailset juhendamist või koolitamist, siis kasutavad juhid tõenäolisemalt formaalseid distsiplineerimise protseduure.
- Kirjalik dokumentatsioon: kui asjassepuutuvad poliitikad ja protseduurid on kättesaadavad ja praktiliselt kasutatavad, siis kasutavad juhid tõenäolisemalt formaalseid distsiplineerimise protseduure.
- Koolitamine: kui organisatsioonis pakutakse distsiplineerimisteemalisi koolitusi, siis kasutavad juhendajad tõenäolisemalt formaalseid distsiplineerimise protseduure.
- Organisatsiooni struktuur: kui organisatsioonis antakse juhtidele volitused ning kui neil on suurem kontrolliulatus, siis kasutavad nad tõenäolisemalt formaalseid distsiplineerimise protseduure.

Varjatud faktorid, mis on mitteformaalsed ehk mitteametlikult välja kujunenud (Franklin & Pagan, 2006, pp. 64-65):

- Probleemsed töötajad: kui töötajal ei ole häid tööoskusi või kõrget staatust, siis kasutavad juhendajad tõenäolisemalt formaalseid distsiplineerimise protseduure.
- Sotsialiseerimine organisatsioonikultuuris toimub läbi võrdlusrühma personaliosakonnas: võrdlusrühm on rühm, mille väärtused, normid ja perspektiivid juhivad töötajat sotsiaalsetes olukordades. Kui personalitöötajad toetavad juhtide otsuseid ja neid ei tühistata kõrgema juhtkonna poolt, siis kasutavad juhid tõenäolisemalt formaalseid distsiplineerimise protseduure.

- Staatusekaaslased: oluline võrdlusrühm on ka teised juhid. Kui juhid grupina järgivad tavaliselt formaalseid distsiplineerimise protseduure, siis kasutab ka iga individuaalne juht tõenäolisemalt formaalseid distsiplineerimise protseduure.
- Töövälised grupid: täiendava võrdlusrühma moodustavad iga inimese jaoks väärtused ja mõjutused, mida kannavad endas perekond, tuttavad ning muud sotsiaalsed grupid, millega tihedalt lävitakse. Sellisest suhtlusest tekib täiendav väärtussüsteem. Kui töötaja või juhi isiklik väärtussüsteem kattub organisatsiooni normide ja väärtustega, siis võtab inimene reeglid ise omaks. Seega, kui juhataja isiklik väärtussüsteem toetab organisatsioonikultuuri väärtusi, siis kasutab juhataja ka tõenäolisemalt formaalseid distsiplineerimise protseduure.

Lähtudes eespool mainitud autorite välja toodud asjaoludest ja distsiplineerimisstrateegia valikut mõjutavatest faktoritest, saab kokkuvõtvalt välja tuua, et rakendatava distsiplinaarmudeli valik organisatsioonis sõltub suures osas organisatsioonis määratletud alluvussuhetest (nt teenistuslik alluvus, liikmeskonna omavaheline alluvus jne). Mida tugevamad ja jäigemad on alluvussuhted organisatsioonis, seda suurem on karistava-käskiva mudeli kasutamise osakaal; mida nõrgemad on alluvussuhted organisatsioonis, seda väiksem on karistava-käskiva mudeli kasutamise osakaal. Seega on nimetatud neljast distsiplinaarmudelitest karistav-käskiv mudel ja kiitev-ühistunnetav mudel vastandlikud. Samas võivad praktikas rakendatavad distsiplineerimismeetodid organisatsioonis tervikuna või selle erinevates osades (struktuuriüksused, töötajate grupid struktuuriüksuste sees vms) erineda ametlikult valitud distsiplinaarmenetluse mudelist. Sellist eristumist võivad põhjustada distsiplinaarjärelevalve teostajate isikuomadused ja tõekspidamised, organisatsioonis ajalooliselt kujunenud praktikad ning ametlikult valitud mudeli rakendamiseks vajalike juhiste olemasolu ja kvaliteet, aga ka ametlikult kehtiva mudeli aegumine või ebapraktiliseks muutumine. Sellest tulenevalt saab väita, et kui ametlikust mudelist erinevaid praktikaid kasutatakse ühes või mitmes organisatsiooni osas, siis võib negatiivseks tagajärjeks olla, et ühesuguseid rikkumisi karistatakse erinevates gruppides erinevalt.

Oluliseks aspektiks distsiplinaarmenetluse mudelite eristamisel on see, kas ja kuidas toimub distsiplineerimise protsessi dokumenteerimine. Näiteks kiitva-ühistunnetava mudeli puhul dokumenteerimine praktiliselt puudub, sest protsess põhineb inimsuhetel ja kirjutamata väärtustel. Korrigeeriva-ennetava mudeli puhul on seevastu suur rõhk formaalsustel ning dokumenteerimine seetõttu oluline osa protsessist. Selline erinevus mudelite vahel tähendab, et kui ühe organisatsiooni struktuuriüksustes kasutatakse praktikas erinevaid distsiplinaarmenetluse mudeleid, siis kajastub see vähemalt osaliselt ametlikult algatatud

distsiplinaarmenetluste ja määratud distsiplinaarkaristuste arvus ning määratud distsiplinaarkaristuste raskusastmes. Viimast seetõttu, et kui struktuuriüksuses keskendutakse praktikas näiteks lepitava-kaasava mudeli kasutamisele organisatsioonis ametlikult kehtiva korrigeeriva-ennetava mudeli asemel, siis jõuavad ametlike distsiplinaarkaristusteni vaid kõige raskemad juhtumid ning seega kõige raskemad karistused. Sellest lähtudes saab dokumenteeritud distsiplinaarkaristuste analüüsimise abil hinnata, kas erinevates organisatsiooni osades esineb erinevusi distsiplinaarmenetluse protseduuri rakendamisel.

Pidades silmas eelnevaid kokkuvõtteid, võib väita, et suure tõenäosusega esineb üheaegselt erinevaid distsiplinaarmudeleid rohkem nendes organisatsioonides, kus on ühendatud või liidetud erinevate organisatsioonikultuuridega struktuuriüksusi. 2017. aastal on SKA organisatsioon, kus on ühendatud või liidetud erinevate organisatsioonikultuuridega struktuuriüksusi (SKA struktuuriüksuste lühendid: finantskolledž – FK, justiitskolledž – JK, politsei- ja piirivalvekolledž – PPK, päästekolledž – PÄK, instituut – SJI) (Siseministerium, 2015a, § 19, § 22). Iga liidetud üksus on oma tegevusspetsiifikaga toonud kaasa erinevate organisatsioonide – Maksu- ja Tolliamet, Vanglateenistus, Politsei- ja Piirivalveamet, Kaitsepolitsei, Päästeamet, Häirekeskus – mõjutusi. Mõjutused peegelduvad selles, et lisaks SKA põhiväärtustele peavad mõne teise asutuse vormiriietust kandvad või teist asutuste esindavad SKA liikmed lähtuma ka esindatava asutuse põhinormidest ja suhtumistest (Häirekeskus, 2017; Justiitsministerium, 2017; Kaitsepolitsei, 2017; Maksu- ja Tolliamet, 2014; Politsei- ja Piirivalveamet, 2017; Päästeamet, 2016).

Lisaks erinevale minevikule, kujunemisloole ja mõjutajatele on SKA struktuuriüksustel ka erinevad tegevuste eesmärgid ning ülesanded (Sisekaitseakadeemia, 2017d, p 3; 2010a, § 3–4; 2017c, p 3; 2011a, § 3–4; 2017b, p 3; Siseministerium, 2015a, § 10 p 25). See omakorda vähendab või seab kahtluse alla organisatsioonis tervikuna ühtse distsiplinaarmudeli kasutamise otstarbekuse.

Käesoleva lõputöö esimese alapeatükiga on autori püstitatud esimene uurimisülesanne „Anda lühiülevaade organisatsiooni distsiplinaarmenetluse mudelitest“ täidetud.

Järgnevas alapeatükis on välja toodud ülevaade SKA õppurite distsiplinaarsüsteemi reeglite kujunemisest ning kehtivatest juhenditest ja kordadest ning lahendatakse teine uurimisülesanne

1.2. Õppurite distsiplinaarvastutuse kord Sisekaitseakadeemias

Käesolevas alapeatükis antakse ülevaade SKA õppurite ajalooliselt kujunenud distsiplineerimise viisidest ja korrast.

Autor toob esile SKA liikmeskonna liikmete mõistete („õpilase“, „üliõpilase“, „õppuri“, „kadett“ jt) paljususe:

- 1) SKA õppuri õppetegevuses vääritud käitumise ning üliõpilastöodes leiduvate loomevarguste juhtumite menetlemise korras) on koondatud SKA tasemeõppijad (üliõpilane, kadett, õpilane) termini „õppur“ alla.
- 2) Kadettide distsiplinaarvastutuse rakendamise korras aga koondatud SKA tasemeõppijad (üliõpilane, õpilane) termini „kadett“ alla.

Käesolevas peatükis on käsitletud üldistavalt SKA tasemeõppijad (üliõpilane, õpilane, kadett, finants-, justiits-, politsei- ja piirivalve- ning päästekolledži kadett; instituudi üliõpilane), termini „õppur“ alla. Erandiks on juhtumid, kus otseselt tsiteeritavas tekstis on kasutatud alternatiivset terminit.

Esmase aluse SKA distsiplinaarvastutuse korrale panid Vabariigi Valitsuse 15. aprilli 1992. a määrus nr 117 ja 07.07.1993 määrus nr 209 ning 4. juuni 1998. a määrus nr 125, millega asutati vastavalt Riigikaitse Akadeemia (edaspidi ERA) ning reorganiseeriti see ümber SKA-ks. (Vabariigi Valitsus, 1992; 1993; 1998)

ERA 1995. aastal kirjapandud kodukorras loetleti üles kadettide kohustused ning selle lisaks olevas distsiplinaarmäärustikus toodi välja võimalikud distsiplinaarkaristused, aga ka kiitused.

Samas oli 1998. aastaks tekkinud olukord, kus reaalselt jäid paljud kodukorra punktid täitmata, sest nende täitmise üle puudus kontroll. Sellise olukorra tekkele aitasid kaasa nii ERA juhtimisstruktuuris toimunud muutused kui vastutavate ohvitseride ja ametnike vahetumine. (Kuiv, 1998, lk 32–35)

ERA ümberstruktureerimisel SKA-ks 1998. aastal muutus ka distsiplinaarkaristuste määramise kord ja alused. SKA põhimääruse järgi hakkas edaspidi kõrgeimat haldus- ja distsiplinaarvõimu akadeemias teostama ning andma õigusaktide alusel nende täitmiseks käskkirju ning suulisi ja kirjalikke korraldusi rektor oma pädevuse piires. (Vabariigi Valitsus, 1998)

Tasemeõppija jaoks on SKA õppekorralduse eeskiri (edaspidi ÕKE) põhidokumentiks, millega reguleeritakse SKA tasemeõppe õppetööd ja õppetöölaseid suhteid. ÕKE määratleb õppuri distsiplinaarsüüteod ja distsiplinaarkaristused. Vaatamata asjaolule, et SKA ÕKE on pidevas

muutuses, jääb ta SKA-siseselt endiselt üheks olulisemaks õppuri distsiplinaarvastutuse kujundamise algallikaks, mis omakorda kujundab otseselt õppuri distsiplinaarvastutuse kordi. (Sisekaitseakadeemia, 2003; 2011b; 2014)

Algselt kehtestatud ÕKE nägi distsiplinaarkaristuse rakendamist ette ainult õppetööst põhjusteta puudumise korral. Sealjuures puudus ÕKE-s teave võimalike karistuste kohta. (Sisekaitseakadeemia, 2004)

Alles 2003. aastal kehtestati „*Distsiplinaarvastutuse rakendamise kord*“, milles määratleti SKA õppurite distsiplinaarsüüteod, nende eest määratavad karistused ning karistuste määrajad. Edaspidi pöörati distsiplinaarvastutuse rakendamise korra muutmistel senisest rohkem tähelepanu ka (sihtgrupi) termini ühtlustamisele. (Sisekaitseakadeemia, 2003)

2004. aasta detsembris, pärast Väike-Maarja Päästekooli liitmist SKA koosseisu, muudeti ka õppekorralduse eeskirja ning sellesse toodi esmakordselt sisse õppuri eksmatrikuleerimine vääritud käitumise alusel. Sealjuures olid loetletud vääritud käitumise liigid täpsemalt piiritletud kui distsiplinaarvastutuse rakendamise korras.

2007. aastal määratleti ÕKE-s esmakordselt õppurite vääritud käitumine õppetegevuses ning loetleti võimalikud karistused selle eest. Ühtlasi toodi ÕKE-sse sisse ka viide, et eksmatrikuleerimine vääritud käitumise alusel toimub „*Distsiplinaarvastutuse rakendamise korra*“ alusel.

2009. aastal toodi distsiplinaarsüütegude ja karistuste loetelu üle ÕKE-sse. 2014. aastal võeti vastu uus „*Kadettide distsiplinaarvastutuse rakendamise kord*“, milles jäeti välja distsiplinaarsüütegude ja karistuste loetelu ehk lõpetati ÕKE-s toodud teabe dubleerimine ning mis sisaldas seega ainult menetluse läbiviimise juhiseid (Sisekaitseakadeemia, 2014).

2011. aastal võeti lisaks ÕKE-le vastu „*Sisekaitseakadeemia õppuri õppetegevuses vääritud käitumise ja üliõpilastöodes leiduvate loomevarguste juhtumite menetlemise kord*“, millega sätestati nende rikkumiste ennetamise, menetlemise ja nende eest distsiplinaarkaristuste määramise kord (Sisekaitseakadeemia, 2011b).

Seega kehtestavad 2016. aastal SKA õppurite distsiplinaarsüütegude loetelu, karistusi ja süütegude menetlemise korra järgmised dokumendid (Sisekaitseakadeemia, 2016a; 2016b):

- ÕKE,
- kadettide distsiplinaarvastutuse rakendamise kord,

- SKA õppuri õppetegevuses vääritud käitumise ja üliõpilastöodes leiduvate loomevarguste juhtumite menetlemise kord.

SKA kodukorrale lisaks on ainult PPK-l (*alates 01.01.17 ainult Paikuse alevi asuvas SKA õppekompleksis ja Muraste külas asuvas Teenistuskoorte koolituskeskuses*) ning PÄK-il (*Väike-Maarjas asuvas SKA õppekompleksis*) kehtestatud kodukordadega oma territooriumil eriregulatsioonid läbiviidava õppetöö ning sisekorra osas (Sisekaitseakadeemia, 2016c; Sisekaitseakadeemia politsei- ja piirivalvekolledž, 2015; Sisekaitseakadeemia päästekolledž, 2015; Sisekaitseakadeemia politsei- ja piirivalvekolledži Teenistuskoorte koolituskeskus, 2017).

Lisaks on nimetatud struktuuriüksustes tööl (õppedistsipliini) spetsialistid, kelle töökohustuste hulka kuulub korra tagamine kolledži õppurite hulgas ning kellele on andnud pädev isik suulised või kirjalikud volitused mittekariistuslike mõjutusvahendite (edaspidi mõjutusvahend) kasutamiseks. Pädev isik antud kontekstis on ainult distsiplinaarkaristuse määraja: rektor, õppeprorektor, kolledži direktor, SJI juhataja. Pädevad isikud peavad eelnevalt kehtestama mõjutusvahendi olemuse, ulatuse, täitmise tingimused ja korra ning mõjutusvahendi täitmise üle kontrolli teostamise korra. Kui pädev isik ei ole mõjutusvahendi kasutamist kehtestanud, loetakse seda võimu kuritarvitamiseks ja distsiplinaarsüüteks.

Mõjutusvahendeid saab õppuri kohustuste järgi jaotada omakorda kaheks põhirühmaks:

- Positiivsed mõjutusvahendid
(st kõik õppuri mittekoormavad mõjutusvahendid, nt nagu preemia ja/või lisastipendium maksmine, mitmesugustest programmidest nt Erasmus+ ja/või Dora Pluss jt osalemine jms)
- Negatiivsed mõjutusvahendid
(st kõik õppuri koormavad mõjutusvahendid, nt nagu põhistipendiumi vähendamine, vestlusele suunamine, mittelubamine eksamile ja/või praktikale, õppuri majutusteenuse osutamise peatamine, PPK-s osalemine korrapidamistoimkonnas jms)

Kui valdkonna eest vastutav isik (nt õppedistsipliini spetsialist) distsiplinaarsüüteo asja arutamise tulemusena jõuab järeldusele, et õppurit saab mõjutada distsiplinaarkaristust kohaldamata, võib vastutava isiku otsusel õppuri distsiplinaarkaristusest vabastada ja kohaldada talle negatiivset mõjutusvahendit.

SKA nõukogu 2010. aasta otsuse alusel on SKA-s loodud aukohus, mis arutab SKA liikmete (nii õppurite kui töötajate) olulisi eksimusi akadeemia põhiväärtuste (*Ausus; Austus;*

Asjatundlikkus; Avatus; Areng) või avaliku teenistuse eetikakoodeksi (*ametniku olulisemad väärtused: Seaduslikkus; Inimesekeskus; Usaldusväärsus; Asjatundlikkus; Erapooletus; Avatus ja Koostöö*) vastu või üldisi negatiivseid suundumusi neis küsimustes (Sisekaitseakadeemia, 2010b; 2017e; Avalik teenistus, 2017)

ÕKE on põhidokument, millega reguleeritakse SKA-s tasemeõppe õppetööd ja õppetöölaseid suhteid ning distsiplinaarmenetlusega seonduvaid küsimusi. ÕKE kehtestab akadeemia rektor oma käskkirjaga. 2016. aasta augustis kehtestati eraldi ÕKE kõrgharidusõppele ja kutseõppele (Sisekaitseakadeemia, 2016a; 2016b). Kuni selle ajani eksisteeris üks ÕKE, kus siiski olid eraldi peatükkides välja toodud kutse- ja kõrgharidusõppele kehtivad reeglid.

Mõlemad kutse- ja kõrgharidusõppe ÕKE-d (Sisekaitseakadeemia, 2016a, p 216–225, p 343–357; 2016b, p 141–151, p 222–236) annavad distsiplinaarvastutuse rakendusraamistiku tasemeõppes õppivate isikute kohta alljärgnevalt:

1. millised tasemeõppes õppivate isikute teod ja tegemata jätmised on distsipliini rikkumised;
2. määratava karistuse liigid ja kestuse;
3. karistusi määrava pädeva isiku;
4. juurdepääsu ja õigused vaidemenetluse korral.

Rikkumiste menetlemise täpsem kord on sealjuures toodud vastavalt rikkumise sisule „Kadettide distsiplinaarvastutuse rakendamise korras“ ning „Sisekaitseakadeemia õppuri õppetegevuses vääritud käitumise ja üliõpilastöodes leiduvate loomevarguste juhtumite menetlemise korras“ (Sisekaitseakadeemia, 2014; 2011b)

Kuigi ÕKE on kehtestatud eraldi kõrgharidusõppele ja kutseõppele, ei erine nendest loetletud distsiplinaarsüüteod ega karistused üksteisest. Samuti kehtivad samasugused määratlused ning karistused vääritud käitumise korral õppetegevuses. (Sisekaitseakadeemia, 2016a; 2016b)

SKA üliõpilaste ja õpilaste distsipliiniga seotud süüteod saab jagada kaheks: õppetöö sisuga mitteseotud distsiplinaarsüüteod ning vääritud käitumine ja loomevargus õppetöös.

Esimesse kategooriasse ehk distsiplinaarsüütegude alla kuuluvad (Sisekaitseakadeemia, 2016a, p. 216; 2016b, p. 141):

- 1) SKA sisestest õigusaktidest tuleneva kohustuse rikkumine;
- 2) SKA vara tahtlik rikkumine;
- 3) dokumentide võltsimine;

- 4) vääritud käitumine, milleks loetakse eksimist avaliku teenistuse eetikakoodeksi, üliõpilase erialale vastavas teenistuses kehtivate põhimõtete ja kohustuste ning üldtunnustatud käitumisnormide vastu, või tegu, mis diskrediteerib SKA-d, sõltumata sellest, kas niisugune tegu pandi toime õppetöö toimumise ajal või väljaspool õppetööd.

Vääritud käitumine ja loomevargus õppetöös (Sisekaitseakadeemia, 2016a, p 343; 2016b, p 142) on üleastumine akadeemilistest tavadest, sealhulgas:

- 1) õpitulemuste hindamisel selliste materjalide kasutamine, mida õppejõud ei ole selgesõnaliselt lubanud kasutada;
- 2) teadmiste lubamatu vahetamine (nt etteütlemine, mahakirjutamine jms) üliõpilaste poolt, kelle õpitulemusi hinnatakse;
- 3) teise üliõpilase eest õpitulemuste hindamisel osalemine;
- 4) iseenda töö uuesti esitamine, kui seda on varasemalt hindamisel juba arvestatud;
- 5) loomevargust (plagiaati), mille all mõistetakse kellegi teise kirjaliku töö või selle osade esitamist oma nime all ilma nõuetekohase akadeemilise viitamiseta.

Lisaks neile eraldi jaotustes välja toodud rikkumistele võidakse distsiplinaarkaristus määrata ka mõjuva põhjuseta õppetööst puudumisel. Sealjuures, kui ühe ainekursuse või mooduli jooksul on õppur puudunud üle 20 protsendi kontakttundidest, siis ta eksmatrikuleeritakse. Lisaks vähendatakse mõjuva põhjuseta puudumise korral õppuri põhistipendiumi (Sisekaitseakadeemia, 2016a, p 162–164; 2016b, p 96–97; Siseministeerium, 2015b, § 3 lg 4; Justiitsministeerium, 2015, § 1 lg 2).

Distsiplinaarkaristuse määramise õigust omava isiku otsusega võib õppur (väljaarvatud JK õppur), kellele on määratud distsiplinaarkaristus, kaotada kuni kolmeks kuuks õiguse põhistipendiumile või tal võidakse kuni kolmeks kuuks põhistipendiumi vähendada (Siseministeerium, 2015b, § 3 lg 5; Justiitsministeerium, 2015).

Lisaks distsiplinaarkaristustele ning stipendiumi vähendamisele võidakse rikkumiste ennetamiseks või karistuse mõju suurendamiseks kasutada mõjutusvahendeid. Mõned mõjutusvahendid on otseselt kirjas erinevates dokumentides. Näiteks SKA päevase õppevormi üliõpilasele tööloa andmise korras on kehtestatud, et loa andmisest võib keelduda või kehtiva loa kehtetuks tunnistada muuhulgas ka siis kui üliõpilasel on lubatust suurem hulk põhjuseta puudumiste arv või üliõpilase õppeedukus on oluliselt langenud. Samuti on PPK kodukorras otsese mõjutusvahendina kaugõppe õppuritele kirjas ühiselamu kasutamise keeld. Siiski puudub mõjutusvahendite kohta üks kindel loetelu ning selged kirjalikud juhendmaterjalid ning

mõjutusvahendi määrajatel on oma volituse piires vaba valik. Praktikast kuuluvad mõjutusvahendite hulka näiteks kohustuslik arutelu, sealhulgas seletuskirja kirjutamine ja väljaspool järjekorda korrapidamisteenus.

Distsiplinaarsüütegude vormid, mida võetakse arvesse karistuste määramisel, on välja toodud kadettide distsiplinaarvastutuse rakendamise korras (Sisekaitseakadeemia, 2014, p 24–26):

1. hooletus (kohustuse täitmiseks vajaliku hoole järgimata jätmine);
2. raske hooletus (kohustuste täitmiseks vajaliku hoole järgimata jätmine olulisel määral);
3. tahtlus (kohustuste rikkumise teadlik soovimine).

Lisaks eeltoodule võetakse õppuri distsiplinaarkaristuse määramisel arvesse kehtiva distsiplinaarkaristuse olemasolu, süüteo tagajärgede raskust, eelnevat käitumist ja rikutud kohustuse eesmärki, sh, kas kohustus pidi vältima tagajärgede saabumist, mis tekkisid kohustuste rikkumisel (Sisekaitseakadeemia, 2014, p 29).

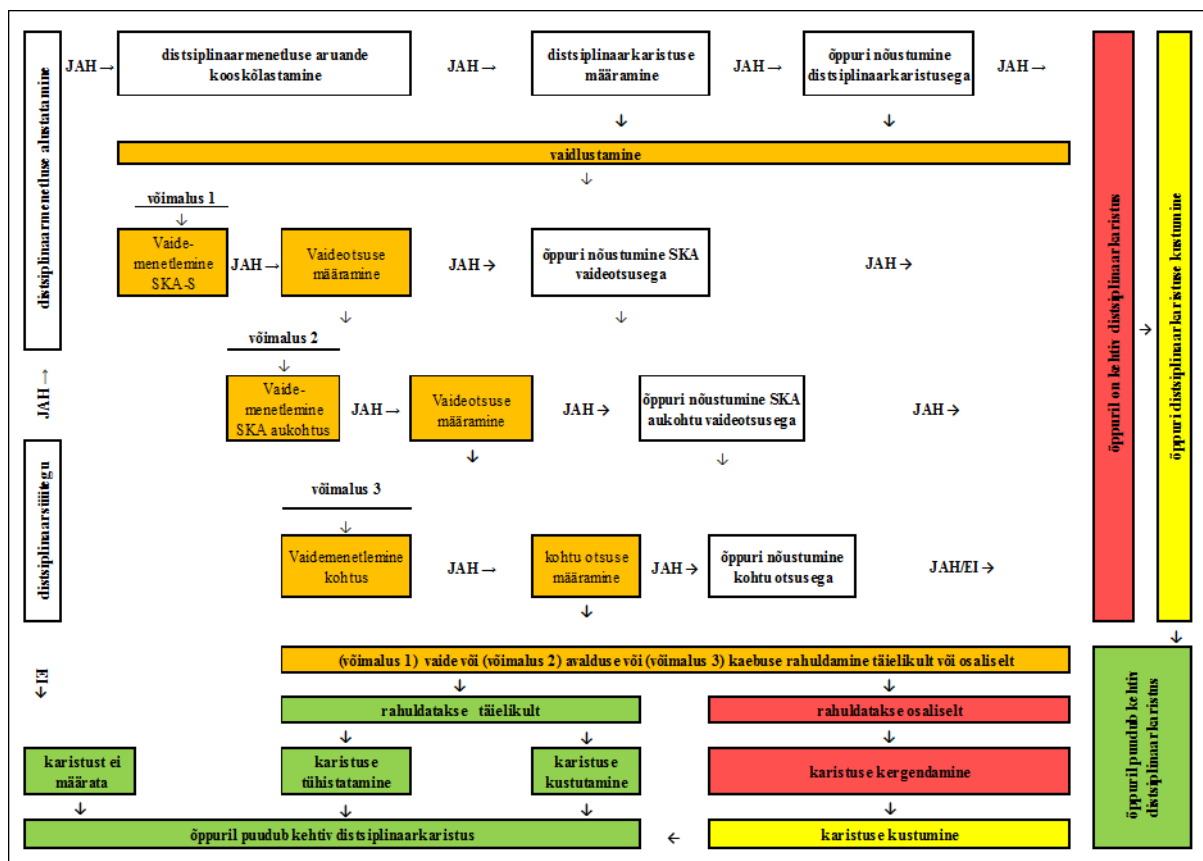
Õppuri distsiplinaarkaristus on välistatud järgmistel juhtudel (Sisekaitseakadeemia, 2014, p 30):

1. ebaseadusliku korralduse mittetäitmine;
2. distsiplinaarsüüteo eest, millega hoiti ära raskem distsiplinaarsüütegu;
3. hädaabiseisund või hädaabiseisund.

Kokkuvõtvalt saab välja tuua, et SKA-s kehtib üldine õppurite distsiplineerimise kord, mis jagab süüteod kaheks: õppetöö sisuga mitteseotud distsiplinaarsüüteod ning vääritud käitumine ja loomevargus õppetöös. Nende rikkumiste menetlemiseks ja dokumenteerimiseks on kehtestatud vastavad korrad kogu SKA jaoks. Samas kehtib PPK-s ja PÄK-is lisaks üldisele distsiplinaarkorrale täiendav reeglistik kodukorra näol, mis reguleerib täpsemalt nende kolledžite õppetöö korraldust ja sisekorda. Sealjuures on nendes kolledžites ka töötajad, kelle ainsateks või peamisteks tööülesanneteks on õppurite hulgas korra tagamine ja kes saavad selleks kasutada erinevaid mõjutusvahendeid, mida ei loeta ÕKE järgi distsiplinaarkaristusteks. Sealjuures on osa mõjutusvahenditest (näiteks korrapidamine väljaspool järjekorda) sellised, mida teistes SKA struktuuriüksustes üldse kasutada ei saagi.

Joonisel 1 on välja toodud distsiplinaarsüüteo menetlemise protsessi skemaatiline kirjeldus lähtuvalt kadettide distsiplinaarvastutuse korrast ning ÕKE-st. Skeemilt jäävad välja sellised distsiplineerimisjuhtumid, kus rakendatakse ainult mõjutusvahendeid ning mida ei dokumenteerita dokumendihaldussüsteemis. Jooniselt on näha, et protsess algab sellest, et määratakse kindlaks, kas aset leidnud käitumine on üldse distsiplinaarsüütegu ÕKE mõistes.

Kui tegemist on süüteoga, alustatakse distsiplinaarmenetlust. Menetluse käigus koostatakse ja kooskõlastatakse aruanne ning määratakse distsiplinaarkaristus. Õppur võib karistusega nõustuda või selle vaidlustada. Vaidlustamine võib toimuda kolme erineval tasemel: SKA-s, SKA aukohtus või kohtus. Vaide tulemusena võidakse distsiplinaarkaristus osaliselt või täielikult kustutada.

Joonis 1. Õppurite distsiplinaarvastutuse rakendamise protsessiskeem (autori koostatud, 2017).

Distsiplinaarprotsessis kasutatavad karistused ja mõjutusvahendid saab seejuures jaotada nende raskusastme järgi gruppideks. Järgnevalt on toodud jaotus viide gruppi PPK näitel, alustades kergemast ja liikudes raskemale:

1. grupp (mõjutusvahend). Näide: SKA PPK PtS 113 kadeti juhtum (vestlus).
2. grupp (distsiplinaarkaristus ilma lisakaristusega). Näide: SKA PPK PvS120 kadeti juhtum (märkus).
3. grupp (distsiplinaarkaristus ilma mõjutusvahendita). Näide: SKA PPK PtK 131 kadeti juhtum.
4. grupp (distsiplinaarkaristus koos lisakaristusega). Näide: SKA PPK PaS 141 kadeti juhtum (märkus koos 1 kuu põhistipendiumi maksmiseta).

5. grupp (distsiplinaarkaristus koos lisakaristuse ja mõjutusvahendiga). Näide: SKA PPK PtS 140 kadeti juhtum (märkus koos 1 kuu põhistipendiumi maksmiseta ja edukusestipendiumist ilma jätmise).

Näidetena viidatud käskkirjade kohta on teave toodud välja käesoleva töö lisas 1.

Karistuslike ja mittekaristuslike mõjutusvahendeid saab sealjuures rakendada erinevatel viisidel lähtuvalt sellest, kas toimepandud rikkumised leiavad tõestamist, kui tõsine oli toimepandud süütegu ning kas tegemist on juba varem karistatud õppuriga. PPK näitel saab välja tuua näiteks järgmised rakendamise võimalused:

1. Distsiplinaarsüüteo toimepannud õppurit, kelle süü on tõendatud, karistatakse vastavalt distsiplinaarsüüteo raskusastmele kergema/raskema karistus-/mõjutusvahendiga. Erisused: kaugõppe õppuri karistuste/mõjutuste valik piirub ainult 1.-3. grupi komplektiga, sest gruppides 4 ja 5 olevate meetmete komplekte ei saa õiguslikel alustel nende osas rakendada. Päevaõppe õppuri karistamise/mõjutamise meetmete valik on kõige laiem (1.-5. grupi vahel).
2. Distsiplinaarsüüteo toimepannud õppuril (sõltumata õppevormist), kelle süü oli tõendatud, kuid kellel teatud tingimustel oli võimalik karistusmäära kustutada või vähendada, lõpetati mõjutusvahendi kasutamine.
3. Õppurit (sõltumata õppevormist) ei karistatud ega mõjutatud alljärgneval kolmel asjaolul:
 - a) õppuri distsiplinaarsüütegu ei ole tõendatud. Näide: SKA PPK GK 090 ja PT101 kadettide juhtumid.
 - b) SKA distsiplinaarkaristuse määraja otsus. Näide: SKA PPK BS070 ja PvS120 kadettide juhtumid.
 - c) kohtu otsus. Näide: SKA PPK BS070 kadeti juhtum.

Käesoleva lõputöö teise alapeatükiga on autori püstitatud teine uurimisülesanne „*Kirjeldada õppurite distsiplinaarvastutuse korda SKA-s*“ täidetud.

Järgnevas, empiirilise osa peatükis lahendatakse kolmandat uurimisülesannet, milleks kontrollitakse SKA näitel, kas käesoleva töö teooria osas esitatud väide – erineva organisatsioonikultuuriga üksuste vahel valitseb erinev suhtumine distsiplineerimisse – peab paika. Autor keskendub põhiliselt ajavahemikus 01.01.2010–31.12.2016 SKA õppuri toimepandud distsiplinaarsüüteo eest määratud distsiplinaarkaristuste analüüsimisele.

2. SISEKAITSEAKADEEMIA KARISTUSAKTIDE ANALÜÜS

2.1. Uurimistöö metoodika ja valim

Lõputöö autor kasutab SKA õppurite distsiplineerimise praktika ja sellega seotud probleemide üle arutamiseks dokumendianalüüsi, mis tehti 2014. a detsembrist kuni 2017. a märtsini.

Dokumendianalüüsi uurimisstrateegia põhineb juhtumiuuringul (Yin, 2003).

Dokumendianalüüsi raames koguti dokumendihaldussüsteemis Postipoiss (edaspidi Postipoiss) ajavahemikus 01.01.2010–31.12.2016 registreeritud distsiplinaarmenetluste läbiviimisega seotud dokumente. Dokumentide valikuks tehti Postipoisis otsingud märksõnadega “dists“, „karistus“, “distsiplinaarmenetlus“, “aruanne“ ning “vaie“ (vt lisa 1). (Dokumendihaldussüsteem, 2017a)

Kuna vaadeldud dokumendid sisaldavad asutusesiseseks kasutamiseks olevaid andmeid, siis on neid käsitletud ja töödeldud ainult hädavajaduse piires (Sisekaitseakadeemia, 2016d).

Tabel 1. Õppuri distsiplinaartoimikuga aastatel 2010-2016 seotud kirjade koondarv (autori koostatud, 2017)

Nr	Õppuri distsiplinaartoimiku number	Distsiplinaartoimiku alustamise aasta	Distsiplinaartoimikuga seotud kirjade koondarv
1	6.1-18/16	2016	5
2	6.1-18/15	2015	18
3	6.1-18/14	2014	14
4	6.1-18/13	2013	11
5	6.1-18/12	2012	12
6	6.1-18/11	2011	11
7	6.1-18/10	2010	25
Kokku:			96

Tabelis 1 on ära toodud Postipoisis olevate õppurite distsiplinaartoimikute (toimik 6.1-18) koondkirjete arv. Koondkirje võib koosneda ühest või mitmest erinevast failist, mis on seotud kindla distsiplinaarsüüteo juhtumi menetlemisega. Ühe distsiplinaarsüüteo juhtumi menetlusega võib omakorda olla seotud üks või mitu õppurit. Seega õppurite arv ei ole seotud

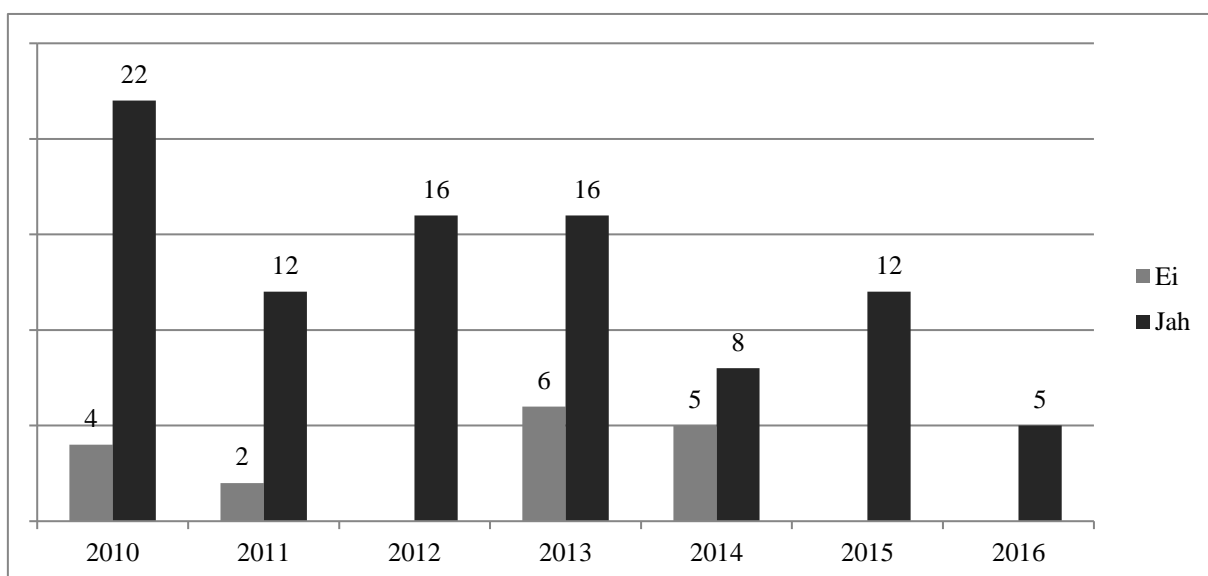
distsiplinaarimeiku kirjete arvuga. Samuti paiknevad üldjuhul õppuri distsiplinaarkaristuste määramise või tühistamise käskkirjad/korraldused distsiplinaarimeikust eraldi (vt lisa 1).

Dokumentide analüüs oli vajalik, et saada vastus lõputöö uurimisküsimusele: milliste süütegude eest ja kui palju on SKA õppuritele aastatel 2010–2016 määratud karistusi erinevates õppevormides ja struktuuriüksustes?

2.2. Karistusaktide analüüs

Vastamaks lõputöö kolmandale uurimisküsimusele analüüsis autor Postipoisis registreeritud SKA asutusesiseseid õppuri distsiplinaarkaristuslaseid dokumente.

Otsingutulemuste kohaselt on aastatel 2010–2016 registreeritud 108 distsiplinaarmenetluse juhtumit. Nendest 91-l juhul määrati õppurile karistus või mõjutusvahend (sh on registreeritud ka 8 juhtumit, kus ei määratud distsiplinaarkaristust, vaid ainult mingi mõjutusvahend). 17-l juhul lõppes menetlus ilma et mingit karistust oleks määratud või tühistati määratud karistus. Viimased juhtumid on joonisel 2 koondatud tunnuse „Ei“ alla. Juhtumite jaotumine aastate lõikes on toodud välja uuritava süüteo toimepanemise aja järgi, mitte karistuse määramise järgi.

Joonis 2. Registreeritud distsiplinaarmenetluse juhtumid karistuse määramise järgi, 2010-2016 aastatel (autori koostatud, 2017)

Joonisel 2 esitatud andmete põhjal on näha, et viimastel aastatel on dokumenteeritud distsiplinaarmenetluste hulk vähenenud. Sellist vähenemist võivad põhjustada õppurite paranenud käitumine, valesti sõnastatud otsing, väiksem tähelepanu õppurite distsiplinaarkäitumisele või asjaolu, et on hakatud kasutama pigem suulisi hoiatusi ja muid õppurite korrale kutsumise viise täiemahulise ja dokumenteeritud distsiplinaarmenetluse asemel. Uurimistöõ autori ametialase kogemuse alusel põhjustavad registreeritud distsiplinaarmenetluste arvu vähenemist peamiselt kaks viimast asjaolu – vähenenud tähelepanu ja pigem suulised hoiatused.

Tabelis 2 on toodud välja registreeritud menetlused SKA struktuuriüksuste kaupa absoluutarvudena ning suhtarvudena 100 õppuri kohta. Suhtarvude järgi on SKA-s tervikuna

viimasel kuuel aastal algatatud aastas keskmiselt 1,8 distsiplinaarmenetlust ning määratud keskmiselt 1,5 karistust 100 õppuri kohta aastas. Vaadeldes menetluste jaotust struktuuriüksuste kaupa, on näha, et SJI on ainus struktuuriüksus, kus ei ole algatatud ühtegi distsiplinaarmenetlust ning FK-s on algatatud vaid kaks menetlust. Arvuliselt on kõige rohkem menetlusi algatatud ja karistusi määratud (vastavalt 51 ja 47) PPK-s. Kuid võttes arvesse ka õppurite arvu struktuuriüksustes, on suhteliselt kõige rohkem menetlusi algatatud ja karistusi määratud (vastavalt 3,4 ja 2,6 100 õppuri kohta) hoopiski JK-s.

Tabel 2. Registreeritud menetluste arv struktuuriüksuste ja menetluse tulemuse järgi (autori koostatud, 2017)

Näitaja	SKA struktuuriüksused					SKA
	PPK	JK	PÄK	FK	SJI	
Registreeritud menetlused, 2010-2016	51	36	19	2	0	108
sh. karistus määratud	47	28	14	2	0	91
sh. karistuseta lõpetatud	4	8	5	0	0	17
Keskmine õppurite arv aastas	358	178	227	163	83	1009
Aasta keskmine registreeritud menetluste arv 100 õppuri kohta	2,4	3,4	1,4	0,2	0,0	1,8
Aasta keskmine määratud karistuste arv 100 õppuri kohta	2,2	2,6	1,0	0,2	0,0	1,5
Õppedistsipliiniga tegelevate spetsialistide arv 2016. a seisuga	4	1	1	1*	0	7*

*) Spetsialist ei tegele õppedistsipliiniga täiskoormusega

Need tulemused näitavad, et õppurite distsipliinile pööratakse rohkem tähelepanu struktuuriüksustes, mille õppureid koolitatakse jõustruktuurides töötamiseks.

Käesoleva lõputöö empiirilises osas käsitletakse jõustruktuurides töötamist alljärgnevatel ametikohtadel töötamist:

Vanglateenistuses, sealhulgas teenistus sisekaitselise rakenduskõrgkooli või muu vanglaametnike ettevalmistusteenistust läbiviiva asutuse korrektsioonialast haridust andva struktuuriüksuse juhi ja korrektsiooni erialaõppejõu ametikohal, samuti osalemine ekspordina rahvusvahelisel tsiviilmissioonil, politseiteenistuses Politsei- ja Piirivalveametis, Kaitsepolitseiametis või sisekaitselises rakenduskõrgkoolis politseiametniku ametikohal.

Samal ajal saab välja tuua ka asjaolu, et kuigi PPK-s on kõige rohkem õppedistsipliiniga tegelevaid spetsialiste, on seal ühe spetsialisti kohta registreeritud keskmiselt 13 menetlust, samal ajal kui JK-s on ühe spetsialisti kohta registreeritud 36 menetlust. Seda erinevust saab selgitada erinevate asjaoludega. Ühelt poolt võib JK kõrgemat registreeritud menetluste arvu

selgitada sellega, et distsiplinaarjärelevalvega tegelevate spetsialistide vähesuse tõttu on distsipliin struktuuriüksuse õppurite hulgas nõrgem, mistõttu toimubki suhteliselt rohkem rikkumisi. Teisest küljest, nagu on toodud välja käesoleva töö alapeatükis 1.2, on PPK-s kehtestatud kodukord ning struktuuriüksuse õppedistsipliini spetsialistid võivad kasutada suulisi noomitusi, hoiatusi ja muid õppurite korrale kutsumise vahendeid ka ilma täiemahulist distsiplinaarmenetlust algatamata. Kuna kõiki selliseid distsiplineerimisjuhtumeid ei registreerita Postipoisis, puudub täiemahuline ülevaade õppurite distsiplineerimise protsessist. Ühtlasi on väga raske hinnata, kui palju mõjutab õppurite käitumist ja rikkumiste ennetamist teadmine, et nende käitumist jälgitakse aktiivselt ning rikkumistele järgnevad reaalsed tagajärjed.

Distsiplinaarmenetlustest parema ülevaate saamiseks on neid võimalik liigitada ja analüüsida lisaks struktuuriüksustele veel mitme tunnuse alusel:

- 1) õppevormi järgi;
- 2) süüteo tunnuse järgi;
- 3) määratud karistuse järgi.

Õppevormi järgi saab õppurid jagada kaheks: päevaõppeks ja kaugõppeks.

Süüteo tunnus näitab, millist liiki rikkumise eest on karistus määratud. Süüteo tunnused on käesolevas töös jagatud viieks kategooriaks:

- 1) Põhjuseta puudumine:

Õppuri puudumine õppetööst ilma mõjuva põhjuseta. Mõjuvaks põhjuseks on õppuri haigestumine, akadeemia esindamine või avaliku võimu poolt seatud kohustuste täitmine. Statsionaarses õppes õppiva õpilase mõjuva põhjuseta õppetöölt puudumise korral vähendatakse tema põhistipendiumi siseministri määrusega kehtestatud korras (Sisekaitseakadeemia 2016a, p 162–163; 2016b, p 97). Selle tunnuse alla koondatakse ka õppepraktikalt või korrapidamisteenistusest puudumine.

- 2) Vääritud käitumine:

väärituks käitumiseks loetakse eksimist avaliku teenistuste eetikakoodeksi, õppuri erialale vastavas teenistuses kehtivate põhimõtete ja kohustuste ning üldtunnustatud käitumisharjumiste vastu või tegu, mis diskrediteerib akadeemiat, sõltumata sellest, kas niisugune tegu pandi toime õppetöö toimumise ajal või väljaspool õppetööd (Sisekaitseakadeemia, 2016a, p 216.4; 2016b, p 141.4). Siia kategooriasse kuuluvad tavaliselt ka rikkumised, milles mängivad rolli alkohol

ning narkootilised ja psühhotroopsed ained. Kuid kuna viimastega on seotud suur hulk rikkumisi, siis on need toodud välja eraldi tunnuse kategooriana.

3) Joobeseisund:

vääritu käitumine, mis on seotud joobeseisundiga või selle tekitajatega.

„Joobena käsitletakse alkoholi, narkootiliste või psühhotroopsete ainete tarvitamisest põhjustatud tervise seisundit, mis avaldub väliselt tajutavates häiritud või muutunud kehalistes või psüühilistes funktsioonides ja reaktsioonides. Kui õpilase puhul on märgata silmaga nähtavad joobes isiku tüüpiliste kehaliste või psüühiliste funktsioonide või reaktsioonide muutumist või häirumist, võib kolledži direktori poolt määratud isik joobe tuvastamiseks kasutada indikaatorvahendit või saata õpilane täiendavale meditsiinilisele joobeseisundi tuvastamisele“ (Sisekaitseakadeemia, 2016a, p 173; 2016b, p 104).

4) Erivahendid:

vormiriietuse mittenouetekohane kandmine ning erivarustuse mittesihipärane kasutamine.

Erivahendi tunnuse all käsitletakse lõputöös erivahendit korra- ja turvalisuse (2017) tähenduses ning relva, mis on tulirelva või muu relva relvaseaduse (2017) tähenduses.

Lõputöös käsitletakse vormiriietusena vormiesemetest koosnevat teenistus-, töö- või õppeülesannete täitmiseks vajalikku, sarnase värvi ja tegumoega vormiesemete komplekti, mis eristab õppurit eraisikutest või teenistujatest või SKA liikmeskonna liikmetest. Õppuri vormiriietus koos eraldusmärkide ja teiste eritunnustega peavad vastama õigusaktidega kehtestatud vormiriietuse kirjeldustele.

5) Vääritu käitumine õppetöös:

väärituks käitumiseks õpetegevuses loetakse üleastumist akadeemilistest tavadest.

Näiteks õppejõu poolt mittelubatud materjalide kasutamist ja teadmiste lubamatu vahetamist õpitulemuste hindamisel, plagiaati ehk loomevargust jms. (Sisekaitseakadeemia 2016a, p 343; 2016b, p 142).

Karistused, mida distsiplinaarmenetluse tulemusel määratakse, on märkus, noomitus ja eksmatrikuleerimine. Mõningatel juhtudel võidakse kasutada ka mõjutusvahendeid, milleks on vestlus, täiendav korrapidamine jms. Lisakaristustena võidakse kasutada stipendiumi vähendamist, tekitatud kahju hüvitamist ning ühiselamu kasutamise keeldu.

Distsiplinaarmenetluste suhteliselt väikese arvu tõttu ei annaks kõikide tunnuste järgi üheaegselt analüüsimine usaldusväärseid tulemusi. Seepärast tehakse järgnev analüüs ainult karistusega lõppenud menetluste kohta eraldi iga eelnevas loetelus toodud kategooria kohta SKA-s tervikuna ning selle struktuuriüksuste lõikes. Mõne olulisema punkti puhul tuuakse välja ka mitme erineva tunnuse kombinatsioon SKA kohta tervikuna.

Tabelis 3 on välja toodud õppurite ning määratud distsiplinaarkaristuste jagunemine õppevormide lõikes. Õppurite arvud on leitud aasta keskmisena perioodi 2010–2015 kohta. Nagu näha jagunevad õppurid päevase ja kaugõppe vahel SKA-s tervikuna peaaegu võrdselt. Kui jätta kõrvale SJI, kus on esindatud ainult kaugõpe, siis muutub pilt mõnevõrra ning päevase õppe õppurid moodustavad 59% kõikidest õppuritest.

Võrreldes määratud distsiplinaarkaristuste jagunemist õppevormiti õppurite jagunemisega on selgelt näha suur erinevus: koguni 90% karistustest on määratud päevase õppevormi õppuritele. Nii suur erinevus õppurite arvu ja määratud karistuste arvu jagunemise vahel õppevormiti võib tuleneda valdavalt sellest, et kaugõppe õppurid veedavad oluliselt vähem aega SKA territooriumil ja viibivad seetõttu ka vähem aega SKA õppedistsipliiniga tegelevate spetsialiste tähelepanu all. (vt tabel 3)

Tabel 3. Määratud distsiplinaarkaristuste arv struktuuriüksuses õppevormi järgi (Dokumendihaldussüsteem, 2017b; autori koostatud, 2017)

Näitajad õppevormi järgi	SKA struktuuriüksused					SKA
	PPK	JK	PÄK	FK	SJI	
Õppurite arv, keskmiselt aastas perioodil 2010-2015, kokku	358	178	227	163	83	1009
sh. päevane õpe	191	104	152	96	0	543
sh. kaugõpe	167	74	75	67	83	466
Päevase õppe õppurite osakaal õppurite koguarvust	53%	58%	67%	59%	0,0%	54%
Kaugõppe õppurite osakaal õppurite koguarvust	47%	42%	33%	41%	100%	46%
Määratud distsiplinaarkaristuste arv, päevane õpe	43	25	12	2	0	82
Määratud distsiplinaarkaristuste arv, kaugõpe	4	3	2	0	0	9
Päevase õppe õppuritele määratud distsiplinaarkaristuste osakaal karistuste koguarvust	92%	89%	86%	100%	0%	90%
Kaugõppe õppuritele määratud distsiplinaarkaristuste osakaal karistuste koguarvust	9%	11%	14%	0%	0%	10%

Tabelis 4 on toodud välja karistusega lõppenud distsiplinaarmenetluste jaotus süüteo tunnuse järgi. Nende juhtumite korral, kus on esindatud mitu süüteo tunnust, on menetlus arvesse võetud ainult ühe kõige n-õ raskema tunnuse järgi. Otseselt õppetöoga seotud rikkumised – vääritud käitumine õppetöös või põhjuseeta puudumine – moodustavad kõigest veerandi juhtumitest. Valdaval juhul on rikkumised seotud vääritud käitumise juhtumitega (tunnused joobeseisund ning vääritud käitumine).

Umbes pool süütegudest (47 juhtumit) on seotud joobeseisundiga ja neid põhjustavate ainetega. Valdav osa neist juhtumitest on seotud ühiselamus alkoholi tarbimise või tundides viibimisega alkoholijoobes. Kuid on ka mõningaid juhtumeid, kus õppurit on karistatud väljaspool õppetööd ja SKA territooriumi toimunud alkoholitarbimise ja sellega kaasnenud muude rikkumiste eest. Sealjuures ulatuvad muud rikkumised suhteliselt kergetest (kainestuskambris viibimine) rasketeni (joobes sõidukijuhtimine). (vt tabel 4)

Muude vääritud käitumise juhtumite puhul, kus ei ole kaasatud alkohol, on tegemist erinevate olukordadega: ühiselamus sisekorra rikkumine (peamiselt suitsetamine), vara lõhkumine ja öörahu rikkumine, sõiduki juhtimine ilma vastava kategooria juhtimisõigusega, pistise andmine jms. (vt tabel 4)

Tabel 4. Määratud karistuste jagunemine süüteo tunnuse järgi (autori koostatud, 2017)

Süüteo tunnus	SKA struktuuriüksused				SKA
	PPK	JK	PÄK	FK	
Joobeseisund	21	14	11	1	47
Erivahendid	7	0	0	0	7
Vääritud käitumine õppetöös	0	4	2	0	6
Põhjuseeta puudumine	13	5	0	0	18
Vääritud käitumine	6	5	1	1	13
Kokku:	47	28	14	2	91

Rikkumiste eest määratud karistused jagunevad põhikaristusteks ja lisakaristusteks. Tabelis 5 on toodud välja karistuste jagunemine karistuse liigi järgi ning on esitatud teave ka selle kohta, kui palju ja milliseid lisakaristusi määrati.

Tabel 5. Määratud põhikaristused ja lisakaristused karistuse liigi järgi (autori koostatud, 2017)

Põhikaristus	Lisakaristus	SKA struktuuriüksused				SKA
		PPK	JK	PÄK	FK	
Eksmatrikuleerimine	Puudub	2	4	4	0	10
Märkus	Stipendiumi vähendamine ja korrapidamisteenistus	30	0	0	0	30
	Puudub	2	12	2	0	16
Noomitus	Tekitatud kahju hüvitamine	0	1	0	0	1
	Stipendiumi vähendamine ja korrapidamisteenistus	4	0	0	0	4
	Puudub	1	11	8	2	22
Vestlus, seletuskiri	Korrapidamisteenistus	7	0	0	0	7
	Ühiselamu kasutamise keeld	1	0	0	0	1
Kokku:		47	28	14	2	91
	sh. puudub	5	27	14	2	48
	sh. lisakaristus määratud	42	1	0	0	43
	sh. stipendiumi vähendamine ja korrapidamisteenistus	34	0	0	0	34
	sh. tekitatud kahju hüvitamine	0	1	0	0	1
	sh. korrapidamisteenistus	7	0	0	0	7
	sh. ühiselamu kasutamise keeld	1	0	0	0	1

Põhikaristusteks on õppekorralduseeskirja kohasel eksmatrikuleerimine, märkus ja noomitus. PPK on ka juhtumeid, kus Postipoisis registreeriti suuline menetlus, mille käigus viidi läbi vestlus või kadett pidi kirjutama seletuskirja. Sellistel juhtudel ei määratud distsiplinaarkaristust vaid ainult lisakaristus või mõjutusvahend. Samas võib autori töökogemuse põhjal väita, et paljudel juhtudel kasutataksegi õppurite distsiplineerimiseks just suulisi märkusi ja vestlusi, mis ei jõua täiemahuliselt dokumenteeritud distsiplinaarmenetlusele. Kuna käesolevas töös keskendutakse dokumenteeritud juhtumitele, siis jääb see osa õppurite distsiplineerimisprotsessist paratamatult vaatluse alt välja.

Vaadates määratud karistusi üldiselt SKA kohta, saab välja tuua, et peaaegu pooltel juhtudel määrati koos põhikaristusega ka lisakaristus. Sealjuures on peamiseks lisakaristuseks olnud stipendiumi vähendamine koos korrapidamisteenistuse määramisega. Ühtlasi saab selgelt eristuva asjaoluna välja tuua, et lisakaristusi kasutatakse peaaegu eranditult ainult PPK-s. Teiste

SKA struktuuriüksuste hulgas on vaid JK-s ühel neljal juhul kasutatud lisakaristust. Probleemaatiliseks muudab lisakaristuste täpsema analüüsi see, et näiteks lisastipendiumi vähendamisel on väga raske kontrollida, kas põhjuseks on distsiplinaarrikkumine või mitte. Seetõttu ei ole käesolevas tabelis ainult lisastipendiumite vähendamist kajastatud kui lisakaristust ning tegelike lisakaristuste arv võib olla alla hinnatud.

Kõige sagedamini (46 korral) kasutatakse põhikaristusena märkust, millega kahel kolmandikul juhtudest on kaasnenud lisakaristusena stipendiumi vähendamine ja korrapidamisteenistus. Märkustele järgneb karistusviisina noomitus, mida on määratud 27 korral. (vt tabel 6)

Tabel 6. SKA-s määratud karistused süüteo liigi järgi (autori koostatud, 2017)

Määratud karistus	Süüteo liik					Kokku
	Joobeseisund	Erivahendid	Vääritud käitumine õppetöös	Põhjusteta puudumine	Vääritud käitumine	
Eksmatrikuleerimine	7	1	2	0	0	10
Märkus	22	4	0	14	6	46
Noomitus	17	0	4	2	4	27
Vestlus, seletuskiri	1	2		2	3	8
Kokku:	47	7	6	18	13	91

Eksmatrikuleerimist on kasutatud 10 korral ehk 1/8-l juhtudest. Sealjuures üle pooltel juhtudest on eksmatrikuleerimist karistusena kasutatud seetõttu, et karistataval on juba olema varasem kehtiv distsiplinaarkaristus. Kuna kõige rohkem distsiplinaarkaristusi on seotud alkoholi tarvitamise tagajärjel esinenud vääritud käitumisega, siis on ootuspäraselt valdav osa eksmatrikuleerimise juhtumeid seotud selle süüteo liigiga (vt tabel 6). Samuti on peaaegu kõikidel sellistel juhtudel tegemist mitmekordse rikkumisega. Vaid ühel korral, kui õppur omas narkootilisi aineid, järgnes eksmatrikuleerimine esimesele rikkumisele. Kahel korral on õppur eksmatrikuleeritud vääritud käitumise eest õppetöös ning ühel juhul erivahendite ebasihtotstarbelise kasutamise eest (millega kaasnes või mida põhjustas alkoholi tarbimine).

Huvitav asjaoluna saab tuua välja, et kuigi PPK-s on määratud arvuliselt kõige rohkem karistusi, on seal eksmatrikuleerimist kasutatud vähem kui PÄK-is ja JK-s. Ainult

dokumendianalüüsi põhjal ei saa tuua välja selgeid põhjuseid. Kuid üheks võimalikuks selgituseks on asjaolu, et suurema tähelepanu pööramine õppurite distsipliinile toob kaasa vähem korduvaid rikkumisi ning seetõttu ei ole vaja nii sageli rakendada kõige karmimat karistust.

2.3. Järeldused ja ettepanekud

Eelnevas alapeatükis väljatoodud arvnäitajate põhjal saab õppurite registreeritud distsiplinaarmenetluste kohta teha alljärgnevaid järeldusi ning ettepanekuid.

Lõputöö autor toob esile olulisemad järeldused:

- viimastel aastatel on vähenenud registreeritud menetluste arv;
- distsiplinaarmenetlused on valdavalt seotud päevase õppe õppuritega;
- arvuliselt kõige rohkem karistusi on määratud PPK-s, kuid suhteliselt õppurite arvuga korrigeerituna on kõige rohkem karistusi määratud JK-s;
- SJI-s ja FK-s, mille õppurite arv moodustab umbes veerandi SKA keskmisest aastasest õppurite arvust, ei ole algatatud peaaegu mitte ühtegi distsiplinaarmenetlust;
- kõige rohkem rikkumisi on seotud joobe ja seda tekitavate ainetega;
- karistusest kasutatakse kõige rohkem märkust;
- lisakaristusi kasutatakse peaaegu eranditult ainult PPK-s, teistes struktuuriüksuses neid ei kasutata või kasutatakse väga harva;
- PPK-s viiakse läbi kõige rohkem distsiplinaarmenetlusi ja rakendatakse kõige rohkem lisakaristusi, kuid PÄK-i ja JK-ga võrreldes kasutatakse karistusena vähem eksmatrikuleerimist.

Nende järelduste põhjal saab välja tuua, et distsiplinaarmenetluste algatamisel ja karistuste määramisel esineb selge vahe SKA struktuuriüksuste ja õppevormide vahel.

Õppevormide puhul on näha, et kaugõppe õppurite suhtes algatatakse distsiplinaarmenetlusi suhteliselt vähem. Üheks peamiseks põhjuseks võib siinjuures pidada asjaolu, et kaugõppurid viibivad oluliselt vähem aega SKA territooriumil ja neil on seega vähem aega õppurite distsiplineerimise eest vastutavate isikute tähelepanu all.

Struktuuriüksuste puhul esineb üks selge erinevus lähtuvalt sellest, millise taseme õpet üksuses antakse. FJI-s ja FK-s, kus on esindatud vaid kõrghariduse õppekavad ja on kõrge kaugõppurite osakaal, on viimase kuue aasta jooksul algatatud kokku kõigest kaks distsiplinaarmenetlust. See tõstatab küsimuse, kas sarnane menetluste algatamise erinevus haridustasemetel vahel eksisteerib ka ülejäänud struktuuriüksuste sees. Käesolevas töös seda küsimust ei puudutatud, sest keskenduti struktuuriüksustele tervikuna. Kuid tegemist on asjaoluga mida oleks kasulik

edasi uurida, sest see võib olla oluline faktor õppurite distsiplineerimise protsessi efektiivsuse ja mõjususe suurendamisel.

Samuti eristub struktuuriüksuste hulgas selgelt PPK, mis paistab silma sellega, et seal kasutatakse väga palju lisakaristusi stipendiumite vähendamise ja korrapidamisteenistuse näol. Ülejäänud üksustes selliseid karistusi ei kasutata. Jääb lahtiseks, kas põhjuseks on ajalooliselt kujunenud lähenemine, dokumenteerimise erisused (stipendiumi vähendamist ei fikseerita kui osa karistusest) või muud asjaolud (nt teistes üksustes ei maksta stipendiume, mida vähendada, ei ole korrapidamisteenistust vms).

Tuleb võtta arvesse, et tegemist on vaid dokumenteeritud juhtumite põhjal leitud järeldusega. Käesoleva töö metoodika ei võimalda hinnata, kui palju kasutatakse õppurite distsiplineerimisel mitteformaalset lähenemist. Samas on teada, et vähemalt PPK-s kasutatakse palju ka õppurite suulist suunamist ja korrale kutsumist. Sarnast lähenemist võib eeldada ka teiste struktuuriüksuste puhul. Teadmata on vaid see, kui suure osa kogu distsiplineerimisprotsessist moodustab selline mitteformaalne lähenemine. Seetõttu oleks õppurite distsiplineerimissüsteemi ühtlustamiseks vajalik põhjalikum analüüs, mis hindaks ka dokumenteerimata osa distsiplineerimisprotsessist. Sellise analüüsi tegemine nõuaks täiendava teabe kogumist küsimustike ja/või intervjuude abil.

Lõputöö autor toob esile ühe ettepaneku:

Kuna käesolev töö käsitleb ainult dokumenteeritud osa distsiplinaarmenetlusest ja seda arvnäitajate aspektist, siis ei saa praegusel juhul tuua välja konkreetseid ettepanekuid distsiplineerimisprotsessi sisuliseks muutmiseks SKA struktuuriüksustes. Jääb lahtiseks, kas ja kui suures ulatuses saab distsiplineerimisprotsesse ühtlustada. Sellele vastamiseks oleks vaja esmalt uurida mitteametliku distsiplineerimisprotsessi rolli ning analüüsida ja kõrvutada erinevate struktuuriüksuste eesmäärke ja õppetöö läbiviimise protseduure.

Käesoleva lõputöö teise peatükiga on autori püstitatud kolmas uurimisülesanne „Koguda SKA karistusaktide andmeid, analüüsida ja võrrelda neid arvnäitajate aspektis nii õppevormiti SKA-s tervikuna kui ka struktuuriüksuste lõikes eraldi“ täidetud.

KOKKUVÕTE

Käesolevas töös uuriti õppuritele distsiplinaarkaristuste määramist SKA-s. Uurimisprobleemina oli püstitatud küsimus, kas SKA-s valitseb õppurite distsiplinaarsüütegude eest karistamisel struktuuriüksuste ja õppevormide vahel erinevus?

Organisatsiooni liikmete distsiplineerimise viisi mõjutab organisatsioonikultuur ja organisatsiooni põhiväärtused. Seega on alust eeldada, et väga erinevate organisatsioonide koondamisel ühte tervikusse võib erinevates gruppides (näiteks struktuuriüksustes) valitseda erinev lähenemine distsiplineerimisele: selle vajalikkusele, ulatusele ja rangusele.

SKA-s on kehtestatud ÕKE näol üks kogu asutust hõlmav õppurite distsiplinaarkaristuste ja -süütegude loetelu. Lisaks on PÄK-is ja PPK-s ajalooliselt ning nende tegevuse eripärast tulenevalt rakendatud täiendavad kodukorrad, mis täpsustavad vastava kolledži õppurite vastutust ja käitumisjuhiseid.

Postipoisist registreeritud distsiplinaarmenetluste analüüs tõi välja järgmised tulemused:

- 1) Struktuuriüksustes, kus on esindatud ainult kõrghariduse õppekavad, on algatatud väga vähe menetlusi. SJI-s, kus haridust antakse ka ainult kaugõppe vormis, ei ole kuue aasta jooksul algatatud mitte ühtegi distsiplinaarmenetlust, kaasa arvatud mitte ühtegi õppetöös vääritud käitumisega seotud menetlust. FK-s on algatatud vaid kaks menetlust ning need on seotud vääritud käitumisega ning alkoholiga.
- 2) Arvuliselt on kõige rohkem distsiplinaarmenetlusi registreeritud PPK-s. Samas on 100 õppuri kohta kõige rohkem menetlusi algatatud ja karistusi määratud hoopis JK-s.
- 3) Kaugõppe õppurid moodustavad 46% õppurite koguarvust, samas on distsiplinaarkaristustest ainult 10% määratud kaugõppe õppuritele.
- 4) Otseselt õppetöoga seotud rikkumised – põhjuseta puudumine ja vääritud käitumine õppetöös – moodustavad ainult veerandi distsiplinaarsüütegudest.
- 5) Umbes pool määratud distsiplinaarkaristustest on seotud alkoholi, joobe ja muude psühhotroopsete ainetega. Valdav osa neist juhtumitest on seotud ühiselamus alkoholi tarbimise või tundides viibimisega alkoholijoobes.
- 6) Peamine distsiplinaarkaristus, mida kasutatakse, on märkus. Eksmatrikuleerimist on distsiplinaarkaristusena kasutatud 10-l korral 91-st. Sealjuures üle pooltel juhtudel on

eksmatrikuleerimist distsiplinaarkaristusena kasutatud seetõttu, et karistataval on juba olema varasem kehtiv distsiplinaarkaristus.

7) Lisakaristusi ja muid mõjutusvahendeid on määratud ainult PPK-s ja ühel juhul ka JK-s. Sealjuures PPK-s on lisakaristusena kasutatud peamiselt põhistipendiumi vähendamist ja korrapidamisteenistust. JK-s on kasutatud tekitatud kahju hüvitamist.

Nende tulemuste põhjal saab järeldada, et distsiplinaarmenetluste algatamisel valitseb struktuuriüksuste ja õppevormide vahel erinevus. Selge piiri saab tõmmata õppevormide vahele – kaugõppuritega on seotud oluliselt vähem distsiplinaarmenetlusi kui päevase õppe õppuritega. Samuti saab üsna selge piiri tõmmata struktuuriüksuste vahele selle järgi, mis taseme haridust seal pakutakse: ainult kõrgharidust pakkuvates üksustes on algatatud väga vähe menetlusi. Käesolevas töös ei ole tehtud analüüsi selle kohta, kuidas jagunevad distsiplinaarmenetlused selle järgi, millise taseme haridust õppurid omandavad. Seetõttu ei ole teada, kas erinevus haridustasemete järgi kehtib ka PPK-s, JK-s ja PÄK-is. Samas oleks see teema, mida oleks kasulik edasi uurida, sest see asjaolu võib olla oluline faktor õppurite distsiplineerimise protsessi efektiivsuse ja mõjususe suurendamisel.

Käesolev töö keskendus kitsalt ainult registreeritud distsiplinaarmenetluste uurimisele. Samas kasutatakse töö autori kogemuse alusel vähemalt PPK-s väga palju ka õppurite suulist distsiplineerimist. Seetõttu oleks õppurite distsiplineerimisest ja selle efektiivsusest täieliku ülevaate saamiseks tulevikus vajalik põhjalikum analüüs, mis põhineks intervjuude või küsimustike abil kogutud täiendaval teabel.

Kokkuvõtvalt:

Lõputöö eesmärk oli distsiplinaarmenetluste andmete arvnäitajate analüüsimise abil selgitada välja, kas SKA struktuuriüksustes pööratakse õppurite distsipliinile erinevat tähelepanu. Analüüsi tulemused näitavad, et karistuste määramisel valitseb SKA-s erinevus struktuuriüksuste ja õppevormide vahel.

Käesoleva lõputööga on autor uurimisprobleemile leidnud vastuse.

SUMMARY

The thesis is written in Estonian and the summary in the foreign language is in English. The paper comprises of 47 pages, including the main part of 40 pages and 7 appendices. 231 resources have been used in the thesis, of which 5 are in a foreign language (English) and 17 are in Estonian. The reference list includes also 113 legal acts and 96 student disciplinary records.

The thesis studies the imposition of disciplinary penalties at the Estonian Academy of Security Sciences (EASS). The study addresses the research question, if there is an inequality in penalties for disciplinary offences between structural units and forms of study in the EASS.

Organisational culture and the main values of an organisation both affect the way the members of an organisation are disciplined. Therefore it gives reasonable grounds for assuming that when very different organisations are centralised, it is possible that they (eg structural units) hold different approaches to imposing discipline: its necessity, scope and strictness.

Based on the outcomes of the thesis, it can be concluded that there is inequality between structural units and the forms of study when initiating disciplinary procedures. There is a clear line between the forms of study – distance students have a significantly lower number of disciplinary procedures than daytime learning students. Another clear distinction between structural units lies in the level of education the unit provides: only a few disciplinary procedures have been initiated in the units providing higher education. The current thesis does not include an analysis of the division of disciplinary procedures based on students' level of education. Therefore, it is not known whether the difference based on the levels of education also applies to the Police and Border Guard College, the College of Justice and the Rescue College. The latter mentioned could be a further research topic, as it might be an important factor in raising the effectiveness of student disciplinary process.

The thesis narrowly focuses on studying the registered disciplinary procedures. Whereas, based on the author's own experience, disciplining students is done orally, particularly at the Police and Border Guard College. Therefore, in order to get a complete overview of disciplinary actions and their effectiveness, there should be carried out a more profound analysis based on the data collected from interviews and questionnaires.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Avalik teenistus, 2017. Ametniku eetikakoodeks. Heaks kiidetud 11.03.2015 ametnikueetika nõukogu koosolekul. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.avalikteenistus.ee/?id=10300> [Kasutatud 01.03.2017].

Cooke, H., 2006. Examining the disciplinary process in nursing: a case study approach Work, employment and society Volume 20(4): pp. 687–707. Leitud Sage Journals Online [Kasutatud 08.08.2016].

Franklin, A. L. & Pagan, J. F., 2006. Organization Culture as an Explanation for Employee Discipline Practices. Review of Public Personnel Administration, March 2006; vol. 26, 1: pp. 52-73. Leitud: Sage Journals Online [Kasutatud 25.11.2016].

Dokumendihaldussüsteem, 2017a. Postipoiss. [Piiratud juurdepääsuga võrgumaterjal] Leitav: <https://ska-postipoiss.smit/scripts/cgiip.exe/WService=postipoiss/index.html> [Kasutatud 15.03.2017].

Dokumendihaldussüsteem, 2017b. ÕIS. [Piiratud juurdepääsuga võrgumaterjal] Leitav: <https://sisekaitse.ois.ee/> [Kasutatud 15.03.2017].

Henry, S., 1987. Disciplinary pluralism: four models of private justice in the workplace¹ Volume 35, Issue 2 pp. 279-319. Leitud Sage Journals Online [Kasutatud 25.11.2016].

Häirekeskus, 2017. Missioon, visioon, põhiväärtused. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.112.ee/et/hairekeskus/missioon,-visioon,-pohivaartused/> [Kasutatud 28.04.2017].

Justiitsministeerium, 2015. Vanglaametniku kandidaadi stipendiumi suurus ning selle maksmise tingimused ja kord. Kinnitatud siseministri 29.12.2015 määrusega nr 43.

Justiitsministeerium, 2017. Vanglateenistuse väärtused [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.vangla.ee/et/vanglateenistuse-vaartused> [Kasutatud 28.04.2017].

Kaitsepolitseiamet, 2017. Ülesanded ja eesmärgid. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.kapo.ee/et/content/%C3%BClesanded-ja-eesm%C3%A4rgid.html> [Kasutatud 28.04.2017].

Kuiv, T., 1998. Distsipliin ja enesedistsipliin Eesti Riigikaitse Akadeemia kadettide hinnangutes. Lõputöö. Tallinn, Eesti Riigikaitse Akadeemia.

Korraldus (2017).

Maksu- ja Tolliamet, 2014. Maksu- ja Tolliameti Arengukava 2013-2016. Muudetud 2014. aastal perioodi 2014-2017 kajastavate täiendustega. Kinnitatud rahandusministri 19.08.2014 käskkirjaga nr 130. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.emta.ee/et/kontaktid-ja-ametist/ameti-struktuur-ulesanded-strateegia/strateegia> [Kasutatud 28.04.2017].

Meddles, J. A., 2012. Outcomes of Performance Disciplinary Actions in a Healthcare Organization thesis Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree Master of Science in the Graduate School of The Ohio State University pp. 10-11. [Võrgumaterjal] Leitav: https://etd.ohiolink.edu/rws_etd/document/get/osu1354290508/inline [Kasutatud 25.11.2016].

Politsei- ja Piirivalveamet, 2017. Põhiväärtused. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.politsei.ee/et/organisatsioon/politsei-ja-piirivalveamet/pohivaartused.dot>. [Kasutatud 28.04.2017].

Päästeamet, 2016. Päästeameti aastaraamat 2015. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.rescue.ee/et/paasteamet/organisatsioon/aastaraamat2015.html> [Kasutatud 28.04.2017].

Relvaseadus¹ (2017).

Sisekaitseakadeemia, 2003. Distsiplinaarvastutuse rakendamise kord. Kinnitatud SKA rektori 05.09.2003 käskkirjaga nr 1.1-5/44. [Piiratud juurdepääsuga võrgumaterjal] Leitav: Postipoiss [Kasutatud 25.01.2017].

Sisekaitseakadeemia, 2004. Sisekaitseakadeemia õppekorralduse eeskiri. Kinnitatud SKA nõukogu 15.06.2004 otsusega nr 1.1-4/10. [Piiratud juurdepääsuga võrgumaterjal] Leitav: Postipoiss [Kasutatud 25.01.2017].

Sisekaitseakadeemia, 2010a. Sisekaitseakadeemia justiitskolledži põhimäärus. Kinnitatud 15.12.2010 rektori käskkirjaga nr 1.1-2/58. [Võrgumaterjal] Leitav: http://www.sisekaitse.ee/public/Uldosakond/PDF_failid/2010.12.15_58_justiitskol_pm.pdf [Kasutatud 19.01.2017].

Sisekaitseakadeemia, 2010b. Sisekaitseakadeemia aukohtu statuut. Kinnitatud nõukogu 19.10.2010 otsusega nr 1.1-6/35. [Võrgumaterjal] Leitav: http://www.sisekaitse.ee/public/Turundus/ska_aukohtu_statuut.pdf [Kasutatud 25.01.2017].

Sisekaitseakadeemia, 2011a. Sisekaitseakadeemia päästekolledži põhimäärus. Kinnitatud 10.02.2011 rektori käskkirjaga nr 1.1-2/7. [Võrgumaterjal] Leitav: http://www.sisekaitse.ee/public/Uldosakond/PDF_failid/2011.02.10_7_paastek_pm.pdf [Kasutatud 19.01.2017].

Sisekaitseakadeemia, 2011b. Sisekaitseakadeemia õppuri õppetegevuses vääritud käitumise ning üliõpilastöodes leiduvate loomevarguste juhtumite menetlemise kord. Kinnitatud 06.12.2011

rektori käskkirjaga nr 6.1-5/387. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.sisekaitse.ee/index.php?id=11333#26> [Kasutatud 19.01.2017].

Sisekaitseakadeemia, 2013. Õpperühmad. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.sisekaitse.ee/index.php?id=17387&highlight=õpperühma,tähised> [Kasutatud 19.01.2017].

Sisekaitseakadeemia, 2014. Kadettide distsiplinaarvastutuse rakendamise kord. Kinnitatud 04.09.2014 rektori käskkirjaga nr 6.1-5/330. [Võrgumaterjal] Leitav: http://www.sisekaitse.ee/public/Oppeosakond/Kadettide_distsiplinaarvastutuse_rakendamise_kord_kinnitatud_04.09.2014.pdf [Kasutatud 19.01.2017].

Sisekaitseakadeemia, 2015. Üliõpilastööde koostamise ja vormistamise juhend. Kinnitatud 23.01.2015 rektori käskkirjaga nr 6.1-5/26. [Võrgumaterjal] Leitav: http://www.sisekaitse.ee/public/Oppeosakond/Yliõpilastööde_koostamise_ja_vormistamise_juhend_2015.pdf. [Kasutatud 19.01.2017].

Sisekaitseakadeemia, 2016a. Sisekaitseakadeemia kõrgharidusõppe õppekorralduse eeskiri. Kinnitatud Sisekaitseakadeemia nõukogu 10.06.2016 otsusega nr 1.1-6/17. Muudetud Sisekaitseakadeemia nõukogu 12.12.2016 otsusega nr 1.1-6/19. [Piiratud juurdepääsuga võrgumaterjal] Leitav: Postipoiss [Kasutatud 19.01.2017].

Sisekaitseakadeemia, 2016b. Sisekaitseakadeemia kutseõppe õppekorralduse eeskiri. Kinnitatud Sisekaitseakadeemia nõukogu 10.06.2016 otsusega nr 1.1-6/17. Muudetud Sisekaitseakadeemia nõukogu 12.12.2016 otsusega nr 1.1-6/19. [Piiratud juurdepääsuga võrgumaterjal] Leitav: Postipoiss [Kasutatud 19.01.2017].

Sisekaitseakadeemia, 2016c. Sisekaitseakadeemia kodukord. Kinnitatud Sisekaitseakadeemia rektori 20.01.2016 käskkirjaga nr 1.1-2/3. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.sisekaitse.ee/index.php?id=11333> [Kasutatud 25.01.2017].

Sisekaitseakadeemia, 2016d. AK materjali kasutamine lõputöös. Taotlus. Registreeritud postipoisis 05.12.2016 nr 6.1-19/4242. [Piiratud juurdepääsuga võrgumaterjal] Leitav: Postipoiss [Kasutatud 05.12.2016].

Sisekaitseakadeemia, 2017a. Ajalugu. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.sisekaitse.ee/ska/akadeemiast/tutvustus/ajalugu/> [Kasutatud 19.01.2017].

Sisekaitseakadeemia, 2017b. Sisejulgeoleku instituudi põhimäärus. Lisa 1. Kinnitatud 10.01.2017 rektori käskkirjaga nr 1.1-2/2. [Piiratud juurdepääsuga võrgumaterjal] Leitav: Postipoiss [Kasutatud 19.01.2017].

Sisekaitseakadeemia, 2017c. Politsei- ja piirivalvekolledži põhimäärus. Lisa 2. Kinnitatud 10.01.2017 rektori käskkirjaga nr 1.1-2/2. [Piiratud juurdepääsuga võrgumaterjal] Leitav: Postipoiss [Kasutatud 19.01.2017].

Sisekaitseakadeemia, 2017d. Finantskolledži põhimäärus. Lisa 3. Kinnitatud 10.01.2017 rektori käskkirjaga nr 1.1-2/2. [Piiratud juurdepääsuga võrgumaterjal] Leitav: Postipoiss [Kasutatud 19.01.2017].

Sisekaitseakadeemia, 2017e. Põhiväärtused. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.sisekaitse.ee/pohivaartuse/> [Kasutatud 19.01.2017].

Sisekaitseakadeemia justiitskolledž, 2017. Ajalugu. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.sisekaitse.ee/justiitskolledz/kolledzist/ajalugu/ajalugug/> [Kasutatud 30.04.2017].

Sisekaitseakadeemia politsei- ja piirivalvekolledž, 2015. Sisekaitseakadeemia politsei- ja piirivalvekolledži kodukord. Kinnitatud Sisekaitseakadeemia politsei- ja piirivalvekolledži direktori 09.01.2015 käskkirjaga nr 6.2-21/3. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.sisekaitse.ee/?id=43291> [Kasutatud 25.01.2017].

Sisekaitseakadeemia politsei- ja piirivalvekolledži Teenistuskoerte koolituskeskus, 2017. Koolituskeskusest. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.sisekaitse.ee/koortekool/koolituskeskusest/> [Kasutatud 30.04.2017].

Sisekaitseakadeemia päästekolledž, 2015. Sisekaitseakadeemia päästekolledži päästekooli kodukord. Kinnitatud Sisekaitseakadeemia päästekolledži direktori 07.09.2015 käskkirjaga nr 6.2-5/19. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.sisekaitse.ee/paastekolledz/oppurile/oppeinfo/ska-oppetoo-juhenddokumendid/paastekooli-oppetood-reguleerivad-dokumendid/> [Kasutatud 25.01.2017].

Siseministeerium, 2015a. Sisekaitseakadeemia põhimäärus. Kinnitatud siseministri 17.12.2014 määrusega nr 55.

Siseministeerium, 2015b. Sisekaitseakadeemia üliõpilasele, kadetile ja õpilasele makstava stipendiumi suurus, maksmise tingimused ja kord. Kinnitatud siseministri 26.08.2009 määrusega nr 35.

Vabariigi Valitsus, 1992. Eesti Sisekaitse Akadeemia kohta. Kinnitatud Vabariigi Valitsuse 15.04.1992 määrusega nr 117.

Vabariigi Valitsuse, 1993. Eesti Sisekaitse Akadeemia struktuuri ja nime muutmise kohta. Kinnitatud Vabariigi Valitsuse 07.07.1993 määrusega nr 209.

Vabariigi Valitsus, 1998. Eesti Riigikaitse Akadeemia ümbernimetamine Sisekaitseakadeemiaks ja Sisekaitseakadeemia põhimääruse kinnitamine. Kinnitatud Vabariigi Valitsuse 04. 06. 1998 määrusega nr 125.

Vabariigi Valitsus, 2010. Riigikaitse strateegia. Vabariigi Valitsuse 31.12.2010 korraldus nr 515. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://valitsus.ee/et/eesmargid-tegevused/arengukavad> [Kasutatud 15.03.2017].

Vabariigi Valitsus, 2014. Eesti elukestva õppe strateegia 2020. Vabariigi Valitsuse 13.02.2014 korraldus nr 59. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://valitsus.ee/et/eesmargid-tegevused/arengukavad> [Kasutatud 15.03.2017].

Vabariigi Valitsus, 2015a. Täiendatud „Siseturvalisuse arengukava 2015-2020“. Vabariigi Valitsuse 17.11.2016 korraldus nr 388. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://valitsus.ee/et/eesmargid-tegevused/arengukavad> [Kasutatud 15.03.2017].

Vabariigi Valitsus, 2015b. Arengukava täitmise 2015. aasta aruanne. Lisa. Vabariigi Valitsuse 17.11.2016 protokolliline otsus. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://valitsus.ee/et/eesmargid-tegevused/arengukavad> [Kasutatud 15.03.2017].

Vadi, M., 2004. Organisatsioonikäitumine. Tartu Ülikooli majandusteaduskond. Viies, täiendatud trükk. Tartu Ülikooli Kirjastus.

Yin, R. K., 2003. Applications of Case Study Research, Second Edition Applied Social Research Methods Series Volume 34. Sage Publications [Kasutatud 12.01.2016].

TABELITE JA JOONISTE LOETELU

Tabel 1. Õppuri distsiplinaartoimikuga aastatel 2010-2016 seotud kirjete koondarv.....	19
Tabel 2. Registreeritud menetluste arv struktuuriüksuste ja menetluse tulemuse järgi.....	22
Tabel 3. Määratud distsiplinaarkaristuste arv struktuuriüksustes õppevormi järgi.....	25
Tabel 4. Määratud karistuste jagunemine süüteo tunnuse järgi.....	26
Tabel 5. Määratud karistused ja lisakaristused karistuse liigi järgi.....	27
Tabel 6. Sisekaitseakadeemias määratud karistused süüteo liigi järgi.....	28
Tabel 7. Distsiplinaarkaristuse määramise käskkirjade/korralduste koondarv.....	41
Joonis 1. Õppurite distsiplinaarvastutuse rakendamise protsessiskeem.....	17
Joonis 2. Registreeritud distsiplinaarmenetluse juhtumid karistuse määramise järgi, 2010-2016 aastatel.....	21

LISAD

Lisa 1. Õppurite distsiplinaarkaristuste käskkirjad aastatel 2010-2016

Tabel 7. Distsiplinaarkaristuse määramise käskkirjade koondarv (autori koostatud, 2017)

Nr	Õppuri distsiplinaarkaristuse määraja	01.01.2010-31.12.2016 distsiplinaarkaristuse määramise käskkirjade koondarv
1	Sisekaitseakadeemia rektor	10
2	Sisekaitseakadeemia pro- või õppeprorektor	27
3	Sisekaitseakadeemia justiitskolledži direktor	10
4	Sisekaitseakadeemia politsei- ja piirivalvekolledži direktor	32
5	Sisekaitseakadeemia päästekolledži direktor	2
6	Sisekaitseakadeemia finantskolledži direktor	0
7	Sisekaitseakadeemia instituudi juhataja	0
Kokku:		81

Ajavahemikus 01.01.2010-31.12.2016 määrati SKA-s õppuritele:

- 81 käskkirjaga kokku 83 distsiplinaarkaristust
- 81 õppurile üks distsiplinaarkaristus
- 1 õppurile määrati kaks distsiplinaarkaristust

Sisekaitseakadeemia dokumentide haldamise infosüsteemis *Postipoiss* (piiratud juurdepääsuga) aastatel 2010-2016 leitud õppurite distsiplinaarkaristuste käskkirjade loetelud (Dokumendihaldussüsteem, 2017a; vt tabel 7):

1. Sisekaitseakadeemia rektori poolt kinnitatud käskkirjade loetelu:
 - 1) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma P-157 kadetile XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine*. Kinnitatud 03.06.2011 käskkirjaga nr 6.1-5/171.
 - 2) *Sisekaitseakadeemia päästekolledži päästeteenistuse eriala õpperühma RS100 kadett XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine*. Kinnitatud 28.06.2012 käskkirjaga nr 6.1-5/269.

- 3) *Sisekaitseakadeemia päästekolledži päästeteenistuse eriala õpperühma RS100 kadett XXX XXX distsiplinaararistuse määramine.* Kinnitatud 28.06.2012 käskkirjaga nr 6.1-5/271.
- 4) *Sisekaitseakadeemia justiitskolledži korrektsiooni eriala õpperühma KS100 kadett XXX XXX distsiplinaararistuse määramine.* Kinnitatud 12.10.2012 käskkirjaga nr 6.1-5/449.
- 5) *Päästekolledži õpperühma TP32 õpilase XXX XXX distsiplinaararistuse määramine.* Kinnitatud 07.01.2013 käskkirjaga nr 6.1-5/3.
- 6) *Justiitskolledži õpperühma VS121 õpilasele XXX XXX distsiplinaararistuse määramine.* Kinnitatud 09.01.2013 käskkirjaga nr 6.1-5/6.
- 7) *Sisekaitseakadeemia päästekolledži õpperühma TP32 kadett XXX XXX distsiplinaararistuse määramine.* Kinnitatud 15.03.2013 käskkirjaga nr 6.1-5/106.
- 8) *Justiitskolledži õpperühma VS122 õpilasele XXX XXX distsiplinaararistuse määramine.* Kinnitatud 16.05.2013 käskkirjaga nr 6.1-5/196.
- 9) *Justiitskolledži õpperühma VK122 õpilasele XXX XXX distsiplinaararistuse määramine.* Kinnitatud 16.05.2013 käskkirjaga nr 6.1-5/197.
- 10) *Sisekaitseakadeemia justiitskolledži üliõpilasele distsiplinaararistuse määramine.* Kinnitatud 12.11.2014 käskkirjaga nr 6.1-5/429.

2. Sisekaitseakadeemia pro- või õppeprorektori poolt kinnitatud käskkirjade loetelu:

- 1) *Justiitskolledži õpperühma KS080 üliõpilasele XXX XXX distsiplinaararistuse määramine.* Kinnitatud 03.03.2010 käskkirjaga nr 6.1-6/27.
- 2) *Justiitskolledži õpperühma KK070 üliõpilasele XXX XXX distsiplinaararistuse määramine.* Kinnitatud 01.06.2010 käskkirjaga nr 6.1-6/128.
- 3) *Päästekolledži õpperühma RK100 üliõpilasele XXX XXX distsiplinaararistuse määramine.* Kinnitatud 03.06.2011 käskkirjaga nr 6.1-6/131.
- 4) *Päästekolledži õpperühma RK100 XXX XXX distsiplinaararistuse määramine.* Kinnitatud 03.06.2011 käskkirjaga nr 6.1-6/132.
- 5) *Finantskolledži õpperühma FS100 kadeti kadetile XXX XXX distsiplinaararistuse määramine.* Kinnitatud 04.07.2011 käskkirjaga nr 6.1-6/141.
- 6) *Sisekaitseakadeemia päästekolledži päästeteenistuse eriala õpperühma RS110 kadett XXX XXX distsiplinaararistuse määramine.* Kinnitatud 22.06.2012 käskkirjaga nr 6.1-6/150.
- 7) *Sisekaitseakadeemia päästekolledži päästeteenistuse eriala õpperühma RS100 kadett XXX XXX distsiplinaararistuse määramine.* Kinnitatud 22.06.2012 käskkirjaga nr 6.1-6/151.
- 8) *Sisekaitseakadeemia päästekolledži päästeteenistuse eriala õpperühma RS100 kadett XXX XXX distsiplinaararistuse määramine.* Kinnitatud 22.06.2012 käskkirjaga nr 6.1-6/152.

- 9) *Sisekaitseakadeemia päästekolledži päästeteenistuse eriala õpperühma RS100 kadett XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 22.06.2012 käskkirjaga nr 6.1-6/153.
- 10) *Sisekaitseakadeemia finantskolledži maksunduse ja tolli eriala kolmanda kursuse üliõpilasele XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 21.11.2012 käskkirjaga nr 6.1-6/273.
- 11) *Sisekaitseakadeemia justiitskolledži korrektsiooni eriala üliõpilasele XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 20.12.2012 käskkirjaga nr 6.1-6/283.
- 12) *Justiitskolledži õpperühma VS121 õpilasele XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 07.01.2013 käskkirjaga nr 6.1-6/3.
- 13) *Päästekolledži õpperühma TP32 õpilasele XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 07.01.2013 käskkirjaga nr 6.1-6/4.
- 14) *Päästekolledži õpperühma TP32 õpilasele XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 07.01.2013 käskkirjaga nr 6.1-6/5.
- 15) *Justiitskolledži õpperühma VK122 õpilasele XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 16.05.2013 käskkirjaga nr 6.1-6/124.
- 16) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma PvS131 kadett XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 30.10.2013 käskkirjaga nr 6.1-6/212.
- 17) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma PaS132 kadett XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 30.10.2013 käskkirjaga nr 6.1-6/213.
- 18) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma PaS131 kadett XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 30.10.2013 käskkirjaga nr 6.1-6/214.
- 19) *Sisekaitseakadeemia politsei- ja piirivalvekolledži kadetile distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 27.01.2014 käskkirjaga nr 6.1-6/7
- 20) *Sisekaitseakadeemia politsei- ja piirivalvekolledži kadetile distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 07.03.2014 käskkirjaga nr 6.1-6/34.
- 21) *Sisekaitseakadeemia justiitskolledži üliõpilasele distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 17.03.2014 käskkirjaga nr 6.1-6/37.
- 22) *Sisekaitseakadeemia justiitskolledži kadetile distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud õppeprorektori 27.02.2015 käskkirjaga nr 6.1-6/31.
- 23) *Sisekaitseakadeemia päästekolledži kadetile distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud õppeprorektori 27.02.2015 käskkirjaga nr 6.1-6/32.
- 24) *Sisekaitseakadeemia justiitskolledži õpilane XXX XXX distsiplinaarkorras karistamine.* Kinnitatud õppeprorektori 10.02.2016 käskkirjaga nr 6.1-6/10.

- 25) *Sisekaitseakadeemia justiitskolledži õpilane XXX XXX distsiplinaarkorras karistamine.*
Kinnitatud õppeprorektori 11.02.2016 käskkirjaga nr 6.1-6/18.
- 26) *Sisekaitseakadeemia justiitskolledži õpilane XXX XXX distsiplinaarkorras karistamine.*
Kinnitatud 24.03.2016 käskkirjaga nr 6.1-6/41.
- 27) *Sisekaitseakadeemia justiitskolledži kadetile distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud
26.05.2016 käskkirjaga nr 6.1-6/116.
3. Sisekaitseakadeemia justiitskolledži direktori poolt kinnitatud käskkirjade loetelu:
- 1) *Distsiplinaarmenetlus üliõpilaste XXX XXX ja XXX XXX suhtes.* Kinnitatud 22.09.2010
käskkirjaga nr 6.2-3/21.
 - 2) *Distsiplinaarmenetlus õpilaste XXX XXX, XXX XXX ja XXX XXX suhtes.* Kinnitatud
13.12.2010 käskkirjaga nr 27.
 - 3) *Justiitskolledži üliõpilasele XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud
06.03.2012 käskkirjaga nr 6.2-3/9.
 - 4) *Justiitskolledži õpilasele XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud
06.03.2012 käskkirjaga nr 6.2-3/10.
 - 5) *Sisekaitseakadeemia justiitskolledži õpilasele distsiplinaarkaristuse määramine.*
Kinnitatud 10.01.2014 käskkirjaga nr 6.2-3/2.
 - 6) *Sisekaitseakadeemia justiitskolledži üliõpilasele distsiplinaarkaristuse määramine.*
Kinnitatud 11.11.2014 käskkirjaga nr 6.2-3/30.
 - 7) *Sisekaitseakadeemia justiitskolledži üliõpilasele distsiplinaarkaristuse määramine.*
Kinnitatud 13.11.2014 käskkirjaga nr 6.2-3/31.
 - 8) *Sisekaitseakadeemia justiitskolledži kadetile distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud
08.05.2015 käskkirjaga nr 6.2-3/13.
 - 9) *Sisekaitseakadeemia justiitskolledži kadetile distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud
08.05.2015 käskkirjaga nr 6.2-3/14.
 - 10) *Sisekaitseakadeemia justiitskolledži õpilasele XXX XXX distsiplinaarkorras karistamine.*
Kinnitatud 04.02.2016 käskkirjaga nr 6.2-3/3.
4. Sisekaitseakadeemia politsei- ja piirivalvekolledži direktori poolt kinnitatud käskkirjade loetelu:
- 1) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma GS090 õpilasele XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 30.03.2010 käskkirjaga nr 6.2-21/11.
 - 2) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma BS070 kadetile XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 01.11.2010 käskkirjaga nr 6.2-21/.

- 3) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma PT 102 kadetile XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 04.11.2010 käskkirjaga nr 6.2-21/70.
- 4) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma PT 101 kadett XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud direktori 04.11.2010 käskkirjaga nr 6.2-21/71.
- 5) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma PT 102 kadetile XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud direktori 04.11.2010 käskkirjaga nr 6.2-21/72.
- 6) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma PT 102 kadetile XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 04.11.2010 käskkirjaga nr 6.2-21/73.
- 7) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma PT 102 kadett XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 05.11.2010 käskkirjaga nr 6.2-21/74.
- 8) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma PT 102 kadett XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 05.11.2010 käskkirjaga nr 6.2-21/75.
- 9) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma PT 102 kadett XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 05.11.2010 käskkirjaga nr 6.2-21/76.
- 10) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma PT 102 kadett XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 05.11.2010 käskkirjaga nr 6.2-21/77.
- 11) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma GS100 kadetile XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 12.11.2010 käskkirjaga nr 6.2-21/79.
- 12) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma P-156 kadetile XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 02.12.2010 käskkirjaga nr 6.2-21/85.
- 13) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma PT103 kadetile XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 04.01.2011 käskkirjaga nr /1.
- 14) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma P-156 kadetile XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 21.01.2011 käskkirjaga nr 6.
- 15) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma PT101 kadetile XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 18.02.2011 käskkirjaga nr 16.
- 16) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma Pts112 kadett XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 10.11.2011 käskkirjaga nr 81.
- 17) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma Pts111 kadetile XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 10.11.2011 käskkirjaga nr 82.
- 18) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma Pts112 kadett XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 10.11.2011 käskkirjaga nr 83.

- 19) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma Pts113 kadetile XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 10.11.2011 käskkirjaga nr 84.
 - 20) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma Pts111 kadett XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 20.01.2012 käskkirjaga nr 6.2-21/6.
 - 21) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma Pts113 kadett XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 22.06.2012 käskkirjaga nr 6.2-21/57.
 - 22) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma Pts113 kadett XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 22.06.2012 käskkirjaga nr 6.2-21/58.
 - 23) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma PvS120 kadett XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 26.10.2012 käskkirjaga nr 6.2-21/89.
 - 24) *Politsei- ja piirivalvekolledži õpperühma BS090 kadetile XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud direktori 19.04.2013 käskkirjaga nr 6.2-21/23.
 - 25) *Sisekaitseakadeemia politsei- ja piirivalvekolledži kadetile distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 05.05.2015 käskkirjaga nr 6.2-21/34.
 - 26) *Sisekaitseakadeemia politsei- ja piirivalvekolledži kadetile distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 05.05.2015 käskkirjaga nr 6.2-21/35.
 - 27) *Sisekaitseakadeemia politsei- ja piirivalvekolledži kadetile distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 05.05.2015 käskkirjaga nr 6.2-21/36.
 - 28) *Sisekaitseakadeemia politsei- ja piirivalvekolledži kadetile distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 17.06.2015 käskkirjaga nr 6.2-21/56.
 - 29) *Sisekaitseakadeemia politsei- ja piirivalvekolledži kadetile distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 17.06.2015 käskkirjaga nr 6.2-21/57.
 - 30) *Sisekaitseakadeemia politsei- ja piirivalvekolledži kadetile distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 02.07.2015 käskkirjaga nr 6.2-21/61.
 - 31) *Sisekaitseakadeemia politsei- ja piirivalvekolledži kadetile distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 02.07.2015 käskkirjaga nr 6.2-21/62.
 - 32) *Sisekaitseakadeemia politsei- ja piirivalvekolledži kadetile distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 02.07.2015 käskkirjaga nr 6.2-21/63.
5. Sisekaitseakadeemia päästekolledži direktori poolt kinnitatud käskkirjade loetelu:
- 1) *Päästekolledži päästekooli õpperühma TP XXXII õpilase XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 19.11.2012 käskkirjaga nr 6.2-5/26.
 - 2) *Sisekaitseakadeemia päästekolledži päästeteenistuse eriala õpperühma RS100 kadett XXX XXX distsiplinaarkaristuse määramine.* Kinnitatud 03.04.2013 käskkirjaga nr 6.2-5/14.

Sisekaitseakadeemia dokumentide haldamise infosüsteemis *Postipoiss* (piiratud juurdepääsuga) aastatel 2010-2016 leitud õppurite distsiplinaarkaristuste käskkirjade pealkirjades kasutatud erialade ja õppevormi tähised (Dokumendihaldussüsteem, 2017a):

„Iga eriala jaguneb mitmeks õpperühmaks, kõigil neil on oma kood. Õpperühma kood koosneb eriala tähisest ja kolmekohalisest numbrist.

1. Erialade tähised on:

Kutseharidusõppes: **PK** - päästekorraldaja, **SP** - päästespetsialist, **TP** - päästja,

V - vanglaametnik, **Pa** - politseiametnik, **Pv** - piirivalvur.

Rakenduskõrgharidusõppes: **B** - piirivalveteenistus, **F** - maksundus ja toll, **K** - korrektsioon, **Pt** - politseiteenistus, **P** - politsei, **R** - päästeteenistus.

Sisekaitseakadeemia sisejulgeoleku **magistriprogrammi** õpperühma koodiks on **MSI**, mis on lühend sõnadest magister ja sisejulgeoleku instituut, mille all magistriprogramm akadeemias tegutseb.

2. Õppevormi tähised on:

S - avaliku konkursi kaudu vastu võetud kadetid

K - ametkonna poolt suunatud kadetid ja osakoormusega õppivad kadetid

Kui erialal toimub õpe ainult ühes õppevormis, siis seda üldjuhul õpperühma koodis ei märgita. Kolmekohalise numbri kaks esimest numbrit tähistavad õppurite akadeemiasse astumise aasta kahte viimast numbrit. Kolmas numbrikoht on õpperühma järjekorranumber, kui eriala õppurid jaotatakse väiksemateks rühmadeks. Kui erialal õpperühmade jaotamist ei toimu, on kolmas numbrikoht "0".

Erandiks õpperühmade koodide märkimisel on pääste kutseharidusõpe, kus eriala tähisele järgneb lennunumber.

Näiteks:

RS080 - päästeteenistuse eriala päevaõppe 2008. aastal vastuvõetud kursus.

FK090 - maksunduse ja tolli eriala kaugõppe 2009. aastal vastuvõetud kursus.

VS101 - vanglaametniku eriala päevaõppe 2010. aastal vastuvõetud kursuse esimene rühm.

TP26 - päästja eriala 26. lend“ (Sisekaitseakadeemia, 2013).